ޚާއްސަ އެހީއަށް ބޭނުންވާ މީހުންގެ
މަރުކަޒަށް ކުރި މޮނިޓަރިންގ ޒިޔާރަތުގެ ރިޕޯޓް

6 ން 8 މާރިޗު 2022

ނޭޝަނަލް ޕްރިވެންޓިވް މެކޭނިޒަމް
ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަން އޮފް ދި މޯލްޑިވްސް

ފިހުރިސްތު

1. ތަޢާރުފު 4
2. ޖިޔާރަތުގެ މަޤްޞަދު 5
3. ފުޅާބާ 5
4. އާންމު މަޢުލޫމާތު 6

4.1 މުވައްޒަފުންގެ ދަފުތަރު 8

4.2 ޖޭލު ބެހިފައިވާގޮތް 9

4.3 މުވައްޒަފުން ސުޕަވައިޒްކުރުމާއި ތަމްރީނުތައް 10

4.4 ތަންގެ ސެކިއުރިޓީ ބަލަހައްޓާގޮތް 11

4.5 ކުނި ނައްޓާލުން 12

4.6 ހުރަހެޅުން 12

5. ލާއިންސާނީ އިހާނެތި އަދަބުތައް 12

5.1 ހުރަހެޅުން 14

6. ފަރުވާކުރަމުންދާ މީހުންގެ ދިރިއުޅުމުގެ ހާލަތު 14

6.1 ވޯޑުތަކުގެ ޖާގައާއި ހާލަތު 14

6.2 ބަލިމީހުން ގިންތިކުރުން 16

6.3 ބަލިމީހުންގެ ސާފުތާހިރުކަން 16

6.4 ވޯޑުން ބޭރަށް ނިކުތުން 18

6.5 ޢާއިލީ ގުޅުން 19

6.6 ޝަކުވާ ހުށަހެޅުމުގެ ނިޒާމް 19

7. ބޭސް ފަރުވާގެ އިތުރުން ހިންގާ ޕްރޮގްރާމްތަކާއި ހަރަކާތްތައް 20
8. މަރުކަޒުން ފޯރުކޮށްދޭ ސިއްޙީ ފަރުވާ 22

8.1 ހުރަހެޅުން 27

9. ކިޔަމަންކުރުވަން ބޭނުންކުރާ ވަސީލަތްތައް 27
10. ކެއުން ބުއިން ހަމަޖެހިފައިވާ ގޮތުގެ މަޢުލޫމާތު 28

10.1 ކެއުން ހަމަޖެހިފައިވާ ގޮތް 28

10.2 ބޭނުންކުރާ ފެން 29

11. ނިންމުން 31
12. ޖަދުވަލު 32
13. ހަވާލާ ލިސްޓު 33

ރިޕޯޓުގައި ހިމަނާފައިވާ ތާވަލްތަކާއި ތަސްވީރުތައް

ތަސްވީރު 1: ޝަކުވާގެ ޙާލަތު.. 15
ތަސްވީރު 2: މަރުކަޒުގެ ލައިބްރަރީ 22
ތަސްވީރު 3: ފިޒިއޮތެރަޕީގެ ހިދުމަތް ދިނުމަށް ޚާއްސަކޮށްފައިވާ ބައި 23
ތަސްވީރު 4: ބައެއް ޝަކުވާގައި މީހުން ދުސްބޭނުންކޮށްފައި.. 27

ތާވަލު 1: ޝަކުވާތަކުން މީހުން ބަހާލައިފައިވާ ޢުމުރުގެ ތަފްސީލު.. 16

ރިޕޯޓުގައި ބޭނުންކޮށްފައިވާ ޓަރމް ބަސްތައް

1. އެން.ޕީ.އެމް: ނޭޝަނަލް ޕްރިވެންޓިވް މެކޭނިޒަމް
2. އެޗް.އާރް.ސީ.އެމް / ކޮމިޝަން: ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަން އޮފް ދަ މޯލްޑިވްސް
3. ކެޓް: ކޮންވެންޝަން އެގެއިންސްޓް ޓޯޗަރ (އަނިޔާކުރުން މަނާކުރުމާއި ހުއްޓުވުމާއި، ރަޙުމްކުޑަ ނޫއިންސާނީ އިހާނެތި އަދަބު ހިންގުން މަނާކުރުމާއި ހުއްޓުވުމާއި، އިންސާނީ ކަރާމާތް ގެއްލޭފަދަ އަދަބުދިނުން މަނާކުރުމާއި ހުއްޓުވުމާބެހޭ ބައިނަލްއަޤުވާމީ މުޢާހަދާ)
4. އޮޕްކެޓް: އޮޕްޝަނަލް ޕްރޮޓޮކޯލް ޓު ދަ ކޮންވެންޝަން އެގެއިންސްޓް ޓޯޗަރ (އަނިޔާކުރުން މަނާކުރުމާއި ހުއްޓުވުމާއި، ރަޙުމްކުޑަ ނޫއިންސާނީ އިހާނެތި އަދަބު ހިންގުން މަނާކުރުމާއި ހުއްޓުވުމާއި، އިންސާނީ ކަރާމާތް ގެއްލޭފަދަ އަދަބުދިނުން މަނާކުރުމާއި ހުއްޓުވުމާބެހޭ ބައިނަލްއަޤުވާމީ މުޢާހަދާގެ އިޚްތިޔާރީ މުޢާހަދާ)
5. އެޗް.ޕީ.އެސް.އެން: ޚާއްޞަ އެހީއަށް ބޭނުންވާ މީހުންގެ މަރުކަޒު
6. ޖެންޑަރ މިނިސްޓްރީ: މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖެންޑަރ، ފެމިލީ އެންޑް ސޯޝަލް ސަރވިސަސް
7. ހެލްތު މިނިސްޓްރީ: މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތު
8. އައި.ޖީ.އެމް.އެޗް: އިންދިރާ ގާނދީ މެމޯރިއަލް ހޮސްޕިޓަލް
9. ސްޓެލްކޯ: ސްޓޭޓް އިލެކްޓްރިކް ކޮމްޕެނީ
10. އެސް.ޓީ.އޯ: ސްޓޭޓް ޓްރޭޑިންގ އޯގަނައިޒޭޝަން
11. އެޗް.ޕީ.އޭ: ހެލްތު ޕްރޮޓެކްޝަން އޭޖެންސީ
12. އެންއެސްޕީއޭ: ނޭޝަނަލް ސޯޝަލް ޕްރޮޓެކްޝަން އޭޖެންސީ

1. ތައާރަފު

ދިވެހިރާއްޖެއިން 2004 އޮކްޓޯބަރު 20 ގައި ތަސްދީޤުކޮށްފައިވާ، އ.ދ.ގެ އަނިޔާކުރުން މަނާކުރުމާއި ހުއްޓުވުމާއި، ރަޙްމްކުޑަ ލާއިންސާނީ އިހާނެތި ޢަމަލު ހިންގުން މަނާކުރުމާއި ހުއްޓުވުމާއި، އިންސާނީ ކަރާމާތް ގެއްލޭފަދަ އަދަބުދިނުން މަނާކުރުމާއި ހުއްޓުވުމުގެ ބައިނަލްއަޤުވާމީ މުޢާހަދާ (ކޮންވެންޝަން އެގެއިންސްޓް ޓޯޗަރ އެންޑް އަދަރ ކްރޫއަލް، އިންހިއުމަން އޯ ޑީގްރޭޑިންގ ޓްރީޓްމަންޓް އޯ ޕަނިޝްމަންޓް (ކެޓް ކޮންވެންޝަން))ގެ ދަށުން އެކުލަވާލާފައިވާ، ދިވެހިރާއްޖެއިން 2005 ސެޕްޓެންބަރު 14 ގައި ސޮއިކޮށް، 2006 ފެބްރުއަރީ 15 ގައި ތަސްދީޤުކޮށްފައިވާ، އެ މުޢާހަދާގެ އިޚްތިޔާރީ މުޢާހަދާ، (އޮޕްޝަނަލް ޕްރޮޓޮކޯލް ޓު ދަ ކޮންވެންޝަން އެގެއިންސްޓް ޓޯޗަރ އެންޑް އަދަރ ކްރޫއަލް، އިންހިއުމަން އޯ ޑީގްރޭޑިންގ ޓްރީޓްމަންޓް އޯ ޕަނިޝްމަންޓް (އޯޕީކެޓް)ގެ ދަށުން ކޮންމެ ދައުލަތަކުންވެސް އެ ދައުލަތެއްގެ ބާރުހިނގާ ސަރަޙައްދުގައި އަނިޔާވެރި، ލާއިންސާނީ ނުވަތަ ދަށުދަރަޖައިގެ ޢަމަލުތަކާއި ހުއްޓުވުމަށް ނޭޝަނަލް ޕްރިވެންޓިވް މެކޭނިޒަމް (އެން.ޕީ.އެމް) އެއް ޤާއިމުކުރުމަށް ލާޒިމުކުރެއެވެ. މިގޮތުން، ދިވެހި ދައުލަތުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ އެން.ޕީ.އެމް. ގެ ގޮތުގައި ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަން އޮފް ދަ މޯލްޑިވްސް (ކޮމިޝަން) 2007 ވަނަ އަހަރުގެ ޑިސެންބަރު މަހުގައި ހަވާލުކޮށްފައިވެއެވެ. އަދި 2008 ވަނަ އަހަރުގެ އޮކްޓޯބަރު މަހުގެ 28 ވަނަ ދުވަހުން ފެށިގެން މި ކޮމިޝަނުގެ ފަރާތުން އެން.ޕީ.އެމް. ގެ މަސައްކަތް ރަސްމީގޮތުން ފަށާފައިވެއެވެ. ހަމައެހެންމެ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)ގެ 44 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ނޭޝަނަލް ޕްރިވެންޓިވް މެކޭނިޒަމަކީ ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަން އޮފް ދަ މޯލްޑިވްސް ކަމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

މި ރިޕޯޓަކީ ދައުލަތުގެ ބަންދުގެ ދަށުން މީހުން ބަހައްޓާ މަރުކަޒުތަކުގެ ކަންތައްތަކާބެހޭ، ހިނގަމުންދާގޮތާއި މިފަދަ ތަންތާނގައި ބަހައްޓާފައިވާ މީހުންނާމެދު އަދަބު ކުރެވޭގޮތާއި، މަރުކަޒުން ފަރުވާ ހޯދަން މީހުންނާއި މުޢާމަލާތްކުރާގޮތުގެ އާންމު ޙާލަތު ދެނެގަތުމަށް 2022 ވަނަ އަހަރުގެ މާރިޗު މަހުގެ 6 ން 8 ވަނަ ދުވަހަށް ކ. ގުރައިދޫގައި ހުންނަ ހާއްސަ އެހީއަށް ބޭނުންވާ މީހުންގެ މަރުކަޒަށް ކުރި ޒިޔާރަތުގެ މަޢުލޫމާތު ބިނާކޮށް ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ ރިޕޯޓެކެވެ. މި ޒިޔާރަތުގައި ބައިވެރިވެފައިވަނީ ކޮމިޝަނުގެ މެންބަރުންގެ އިތުރުން ކޮމިޝަނުގެ 4 (ހަތަރެއް) މުވައްޒަފުންނެވެ. މިއީ މި ޒިޔާރަތަކީ ކޮމިޝަނުގެ އެން.ޕީ.އެމްއިން ކޮށްފައިވާ 15 (ފަނަރަ) ވަނަ ޒިޔާރަތެވެ.

މި ޒިޔާރަތުގައި މަޢުލޫމާތު އެއްކޮށްފައިވަނީ މަރުކަޒުގެ ތަންތަނާއި، ތަނުގައި ބޭނުންކުރާ ޤަވާޢިދުތަކާއި، އެހެނިހެން ވަސީލަތްތަކާއި ބަލައިގެންނާއި، ތަނުގެ ކަންތައްތައް ބަލަހައްޓާ އިސްވެރިންނާއި މުވައްޒަފުންނާ ސުވާލުކޮށްގެންނެވެ.

މި ޒިޔާރަތުގައި ފާހަގަކުރެވުނު ކަންތައްތަކާގުޅޭ ގޮތުން އަވަސް ކަރުދާހެއް 2022 ވަނަ އަހަރުގެ މާރިޗު މަހުގެ 27 ވަނަ ދުވަހު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހާއި، މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖެންޑަރ، ފެމިލީ އެންޑް ސޯޝަލް ސަރވިސަސް އަދި ހާއްސަ އެހީއަށް ބޭނުންވާ މީހުންގެ މަރުކަޒާ ހިއްސާކޮށްފައިވެއެވެ. މީގެއިތުރުން، ޒިޔާރަތުގައި ފާހަގަކުރެވުނު ކަންތައްތަކާގުޅޭ ގޮތުން މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖެންޑަރ، ފެމިލީ އެންޑް ސޯޝަލް ސަރވިސަސްއާ 2022 ވަނަ އަހަރުގެ މާރިޗު މަހުގެ 15 ވަނަ ދުވަހު ބައްދަލުކޮށް، އެ މުއައްސަސާގެ ސަމާލުކަމަށް އެ ކަންތައްތައް ވަނީ ގެނެސްފައެވެ.

2. ރިޕޯޓުގެ މަޤްޞަދު

މި ރިޕޯޓުގެ މައިގަނޑު މަޤްޞަދުތަކަކީ:

1. ހިއުމަންރައިޓްސް ކޮމިޝަނުގެ މުހިންމު މަސައްކަތެއް ކަމުގައިވާ ޒިޔާރަތްތަކުގެ ތެރޭގައި އަނިޔާވެރި، ލާއިންސާނީ ނުވަތަ ދަށްދަރަޖައިގެ ޢަމަލެއް ހިނގާތޯބެލުން.

2. ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެދަށުގައި ހިފަހައްޓާފައިވާ ފަރާތްތަކުގެ ޙައްޤުތައް ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)އާއި ދިވެހިރާއްޖެ ބައިވެރިވާ ބައިނަލްއަޤްވާމީ މުޢާހަދާތަކާ އެއްގޮތަށް ލިބިދެވިފައިވާ މިންވަރު ދެނެގަތުން.

3. ޒިޔާރަތްކުރި ތަނުގެ އާންމު ހާލަތު ދެނެގަތުން.

4. ޒިޔާރަތްކުރި ތަނުގެ މުވައްޒަފުންގެ ހާލަތާއި މަސައްކަތުގެ ތަޖުރިބާ ދެނެގަތުން.

3. ޚުލާޞާ

މި ރިޕޯޓުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ ހިއުމަންރައިޓްސް ކޮމިޝަނުން ޒިޔާރަތްކުރި ތަނުގެ އަނިޔާވެރި، ލާއިންސާނީ ނުވަތަ ދަށްދަރަޖައިގެ ޢަމަލެއް ހިނގާތޯބެލުމާއި، ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެދަށުގައި ހިފަހައްޓާފައިވާ ފަރާތްތަކުގެ ޙައްޤުތައް، ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)އާއި ދިވެހިރާއްޖެ ބައިވެރިވާ ބައިނަލްއަޤްވާމީ މުޢާހަދާތަކާ އެއްގޮތަށް ލިބިދެވިފައިވާ މިންވަރާއި، ތަނުގެ އާންމު ހާލަތު ބެލުމެވެ. މިގޮތުން، ޒިޔާރަތްކުރި ތަނުގެ އާންމު ހާލަތާއި، މިފަދަ ތަންތަނުގައި ހިފަހައްޓާފައިވާ ފަރާތްތަކުގެ ޙައްޤުތަކާއި، މިފަދަ ތަންތަނުގައި ހިފަހައްޓާފައިވާ ފަރާތްތަކުގެ ސަލާމަތާއި، މުވައްޒަފުންގެ ހާލަތު ދެނެގަތުމަށް ބައިނަލްއަޤްވާމީ މިންގަނޑުތަކާއި ޤާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ލިބިދޭ ޙައްޤުތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް ތައްޔާރުކުރެވިފައިވާ ސުވާލުތަކާއި ޗެކްލިސްޓެއް ބޭނުންކޮށްގެން މަޢުލޫމާތު ހޯދިއެވެ.

މިގޮތުން މި ރިޕޯޓުގައި އަލިއަޅުވާލައިފައިވާ ބައިތަކަކީ:

- އާންމު މަޢުލޫމާތު
- ޤައިދީންގެ ޙައްޤުތައް
- ޒިޔާރަތްކުރި ތަނުގެ ފެސިލިޓީގެ ހާލަތު
- ބޭރު ދުނިޔޭގެ މީހުންނާ ގުޅުން ބެހެއްޓުމާއި ޒިޔާރަތްތަކަށް ފުރުޞަތު
- ޒިޔާރަތުގެ ތެރޭގައި ފެނުނު ކަންކަން
- ހެލްތް ސަރވިސަސްއާއި ޕްރޮގްރާމްތަކާ ގުޅުންހުރި މަޢުލޫމާތު
- ވެރިކަމާއި ހިންގުމާ ގުޅޭ އާންމު މަޢުލޫމާތު

މި ރިޕޯޓުގައި ޒިޔާރަތް ކުރެވުނު ތަނުގައި އެކަށީގެންވާ ޢުމުރާ ދުރު ހާލަތު ބެލުމާއި ބަލައިގަތުމާއި ބެހޭގޮތުން ދެނެގަނެ، ޒިޔާރަތްކުރި ތަނުގެ މުވައްޒަފުންނާއި ބައިވެރިވި މީހުން ހޯދި މަޢުލޫމާތާއި، ތަނުގެ ޙާލަތު ބަލައި ބެލެހެއްޓުމުގެ ދާއިރާތަކުގައި ރިޢާޔަތްކުރުމަށް ޖެހޭ ކަންކަމާއި، ޒިޔާރަތްކުރި ތަނުގެ ސަލާމަތާއި ބެލެހެއްޓުމާ ގުޅޭ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ފާހަގަކުރެވުނު ކަންތައްތަކާއި، ކޮމިޝަނުން ހުށަހަޅާ ތަފްސީލް ސުޕާރިޝްތައް ބަޔާންކޮށްފައިވާނެއެވެ.

ފާހަގަކޮށްލެވިފައިވެއެވެ. މީގެއިތުރުން، މުވައްޒަފުންގެ ދަރަޖަކަން އެދޭވާ ހައްލެއް ލިބިފައިނުވާކަމާއި، މަސައްކަތުގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންނަށް މަސައްކަތާ ގުޅޭގޮތުން ތަމްރީނުތައް ލިބުން މަދުކަން ފާހަގަކޮށްލެވިފައިވެއެވެ. މީގެއިތުރުން، މަސައްކަތުގެ މާހައުލު ބަޖެޓު ކުރީގެ އަހަރުތަކަށްވުރެވެސް ދަށްކަމާއި، ބަލިމީހުންގެ ބާރުތަކުވެސް ދަށްކަން ފާހަގަކޮށްލެވިފައިވެއެވެ.

ހ. ގަރާރުތަކުގައި ހުރިހާ ޚާއްސަ އެހީއަށް ބޭނުންވާ މީހުންގެ މަސައްކަތަށް ހުރި މި ޖާގަތަކުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަންތައްތަކާ ގުޅިގެން އިސްލާޙުކުރުމަށް 6 (ހައެއް) ހުށަހެޅުމެއް ކަމާގުޅޭ އިދާރާތަކަށް މި ރިޕޯޓުގައި (ޖަދުވަލު 1) ހުށަހަޅާފައިވާނެއެވެ.

4. އާންމު މަޢުލޫމާތު

ހ. ގަރާރުތަކުގައި ހުރިހާ ޚާއްސަ އެހީއަށް ބޭނުންވާ މީހުންގެ މަސައްކަތު، ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީ، ނަފްސާނީގޮތުންނާއި، ސިޔާސީ ގޮތުންނާއި ނުކުރެވޭ ބައިނަލްއަޤުވާމީ ޢަހުދުނާމާގެ ސަރަޙައްދު ބަލަހައްޓާ ނުވަތަ ބަލަހައްޓަން ނުވަތަ އެއްބަސްވުން ބަލައިގަނެ ފެށުނު ސަރުކާރާ، ރައްޔިތުންގެ ޙައްޤުތަކާބެހޭ މުޢާހަދާގައި އުމުރުން ގިނަގުނަޔާ މީހުންނާއި، ކުޑަކުދިންނާއި އަދި އުމުރުން ދުވަސްވީ ސަރަޙައްދު ސަރުކާރާއި، ރައްޔިތުންގެ ޙައްޤުތަކާބެހޭ މުޢާހަދާގައި އެކަށީ އެދުން ދަރިވަރުގެ އިތުރުން އުމުރުގެ ބަލަހައްޓަން ނުވަތަ ބަލަހައްޓަން ނުވަތަ އެއްބަސްވުން އެކިއެކި ގަވާއިދު، އިންސާނީ ޙައްޤުތައް ހިމާޔަތްކުރުމަށް ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތަކާ ބެހޭ ޤާނޫނުގެ ނުކުތާތަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށްދޭ ޙައްޤުތައް، ކުޑަކުދިން ސަރުކާރާ، ރައްޔިތުންގެ ޙައްޤުތަކާބެހޭ ބައިނަލްއަޤުވާމީ ދިވެހި ސަރުކާރުން 1976 ވަނަ އަހަރުގެ ޖޫން މަހުގެ 6 ވަނަ ދުވަހު ޤާއިމުކުރައްވާ މަސައްކަތްކުރާ "ޚާއްސަ އެހީއަށް ބޭނުންވާ މީހުންގެ މަސައްކަތުގެ ދެނެގަތް"ގައި ބައިވެރިކުރައްވައިފައެވެ.

މި މަސައްކަތު ދާއިރާގެ ބައިގަނޑުތަކުގައި މީހަކު ފަރާތްތަކެއް މަސައްކަތުގެ ވަޒީފާގެ ބަލަހައްޓައިދިނުމަށް ހަމަޖެހުނު މަސައްކަތެވެ.

މަސައްކަތަށް މީހުން ޙާޟިރުވާން ނިންމަނީ މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖެންޑަރ ފެމިލީ އެންޑް ސޯޝަލް ސަރވިސަސްއާއި ޝާޝަވީ ސަރވިސް ޕޮލިސީތަކަށް މަސައްކަތު ހިންގުމުގައި އިސްކަން ހުރަހަކީ ފަރާތްތަކުގައި ވަޒީފާތަކުންނާއި، މުވައްޒަފުން މަޢުލޫމާތު ދިރާސާކޮށްފައެވެ. މީގެއިތުރުން، މަސައްކަތް ބަލިދީގެ ގުޅުއްވަމުންދާ ބަލިދީގެ ބޭނުންވާތީ ވަޒީފާ މަސައްކަތުގައި ބަރަބަރު ބައިވެރިވުމުގެ ޖިންސީ އެހެންވެސް ބައިތަކުގައި ޖަމާޢަތުން ނުކުމެ ޙައްޤުތަކުގެ، ޖެންޑަރ މިނިސްޓްރީގެ ވަޒީފާ އޭ މަސައްކަތްތަކުގެ އެއްވެސް ގޮތަކަށް ގޮތްތަކެއް މި ވަޒީފާތަކުން މަޢުލޫމާތު ދިރާސާކޮށްފައެވެ.

ބަލިދީގެ ވަޒީފާ ފުރުޞަތު ކުރިން މަސައްކަތަށް ޙާޟިރުވުން އެ މަޢުލޫމާތު ވެރިފައިނުވާކަމަށް، ނަގަހާފައި އުމުރުން ހޯދަނީ ގޮތުން ބަލިދީގެ މަސައްކަތުގެ ވަޒީފާ ޙާޟިރުވުމުގެ ވަޒީފާ ދޭކަމުގެ، އެހެން ބަލަހައްޓަކަށް ކޯސް ފިޔަވައި ޙާޟިރުވުމަށް މަޢުލޫމާތު ހިއްސާކުރާ މަސައްކަތު ހިސާބުތަކުގައި އިސްކަން ހަމަޖެހިފައިވާ ވަޒީފާދޭ ފަރާތްތަކުން، މުވައްޒަފުން މަޢުލޫމާތު ދިރާސާކޮށްފައެވެ. ބަލިދީގެ ވައިދާގަ ބަލަހައްޓައިދިނުމަށް 2015 ވަނަ އަހަރުގެ 'ބަލިދީގެ ޙާޟިރުވުމާއި ގުޅިގެން ބަލިދީގެ ބަޔަކު އަންގާދިނު ކޯޑް' ހިމެނޭފަރާތްތަކާއި، މި ފޮރުމްގައި 'ބަލިދީގެ ބަޔަކު ބަލަހައްޓަކަށްވާތީ، ކުރިން ފިނިވަރަވާކަން' ޙާޟިރުވުމަށް މަޢުލޫމާތު ހިއްސާކުރައްވާނެކަން ހިމެނޭފަރާތްތަކުން ދިރާސާކުރުމަށް ބަލިދީގެ ފާހަގަކޮށްލެވިފައިވެއެވެ.

ޚާއްސަ އެހީއަށް ބޭނުންވާ މީހުންގެ މަސައްކަތަށް 160 (އެއްސަތޭކަ ފަސްދޮޅަސް) މީހުންގެ ޖާގައިގެ މަސައްކަތްކުރާކަމާއި، ޚާއްސަ ސަރުކާރު ޖަމާޢަތްތަކުގެ އިތުރު މަސައްކަތުގެ 194 (އެއްސަތޭކަ ނުވަދިހަ ހަތަރެއް) މީހުން ބަލަހައްޓަމުންދާކަމާއި، ބޮޑުގެ ޖާގައަށްވުރެ މަސައްކަތުގެ ބަލަހައްޓަމުންދާ މީހުންގެ އަދަދު ޖުމްލަކޮށް މަސައްކަތު ހިސާބުތަކުގައި އިސްކަން ހަމަޖެހިފައިވާ ވަޒީފާދޭ ފަރާތްތަކުން، މުވައްޒަފުން ދިރާސާ މަޢުލޫމާތުންނާއި ދިރާސާކޮށްފައިވާ ބަލިދީގެ ޚާއްސަ ސަރުކާރު ފާހަގަކޮށްލެވިފައިވެއެވެ.

މަރުކަޒުން ބަލަހައްޓާ މީހުންގެ ތެރެއިން 158 (އެއްސަތޭކަ ފަންސާސް އަށެއް) މީހުންނަކީ ނަފްސާނީ ބައްޔަކާ ފަރުވާދެވެމުންދާ ބަލިމީހުންކަމާއި، މީގެތެރޭގައި 18 (އަށާރަ) އަހަރުން ދަށުގެ 2 (ދޭއް) ކުދިން ހިމެނޭކަމާއި، އޭގެތެރޭގައި އަންހެން ކުއްޖަކާއި ފިރިހެން ކުއްޖެއް ތިބި ކަމަށް މަރުކަޒު ހިންގުމުގައި އިސްކޮށް ހަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކުން ދީފައިވާ މައުލޫމާތުންނާއި ލިޔެކިޔުންތަކުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

އުމުރުން ދުވަސްވުމުގެ ސަބަބުން ސަލާމަތީ، ރައްކާތެރިކަމާއެކު މުޖުތަމަޢުގައި އުޅެން ދަތިވުމުގެ އިތުރުން، އެ މީހުންގެ ބެލެނިވެރިއަކު ނުވަތަ އަޅާލާނެ އެއްވެސް ފަރާތެއް ނުލިބުމާއެކު ހާއްސަ އެހީއަށް ބޭނުންވާ 36 (ތިރީސް ހައެއް) މީހުން މަރުކަޒުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައިތިބިކަން މަރުކަޒު ހިންގުމުގައި އިސްކޮށް ހަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކުން ދީފައިވާ މައުލޫމާތުންނާއި ލިޔެކިޔުންތަކުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

ނަފްސާނީ ބައްޔަށް ފަރުވާކުރަމުންދާ މީހުންގެ ތެރެއިން އެ މީހެއްގެ އާއިލާގެ ތެރޭގައި ނުވަތަ މުޖުތަމަޢުގެ ތެރޭގައި ބަލަހައްޓައިގެން ގެންގުޅޭނެ ވަރަށް ބަލި ރަނގަޅުވެފައިވާ ކަމަށް ސައިކިއެޓްރިސްޓުން އިރުޝާދުދީ، މި މަރުކަޒުން ދޫކޮށްފައިވާ 22 (ބާވީސް) މީހުން މަރުކަޒުގައި ތިބިކަމާއި، މީގެތެރޭގައި 2017 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން ދޫކޮށްފައިވާ މީހުންވެސް ތިބިކަން މަރުކަޒު ހިންގުމުގައި އިސްކޮށް ހަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކުން ދީފައިވާ މައުލޫމާތުންނާއި ލިޔެކިޔުންތަކުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މީގެއިތުރުން، ބަލި ހާލު ރަނގަޅުވެ، އެ މީހެއްގެ އާއިލާގެ ތެރޭގައި ނުވަތަ މުޖުތަމަޢުގެ ތެރޭގައި ގެންގުޅޭނެ ވަރަށް ބަލި ރަނގަޅުވެފައިވި ނަމަވެސް، މަރުކަޒުން ދޫކޮށްލަން ސައިކިއެޓްރިސްޓުގެ އިރުޝާދު ލިބިފައިވާ 15 (ފަނަރަ) މީހުން ތިބިކަންވެސް މި ފަރާތްތަކުން ދީފައިވާ މައުލޫމާތުންނާއި ލިޔެކިޔުންތަކުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

މަރުކަޒު ހިންގުމުގައި އަމަލު ކުރަންޖެހޭ ގޮތުގެ އުސޫލެއް ނުވަތަ ގައިޑްލައިނެއް މިއަދާހަމައަށް އެކުލަވާލެވިފައި ނުވާކަމާއި، މަރުކަޒުގައި ބޭނުންކުރާ އޮޕަރޭޓިން 2019 ވަނަ އަހަރުގެ ކުރީކޮޅު، މަރުކަޒުންނާއި، ޖެންޑަރ މިނިސްޓްރީއިން ހުށަހަޅާފައިވާ އިސްލާހުތަކާއެކު މުރާޖަޢާ (ރިވިއު) ކުރުމަށް ޖެންޑަރ މިނިސްޓްރީއަށް ފޮނުވާފައިވާކަމާއި، ނަމަވެސް މިކަމާގުޅޭގޮތުން ކޮށްފައިވާ މަސައްކަތުގެ މައުލޫމާތު މަރުކަޒަށް ލިބިފައިނުވާކަން މަރުކަޒު ހިންގުމުގައި އިސްކޮށް ހަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކުން ދީފައިވާ މައުލޫމާތުންނާއި ލިޔެކިޔުންތަކުން ކޮމިޝަނަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މީގެއިތުރުން، ޖެންޑަރ މިނިސްޓްރީގެ ފަރާތުން ވޮލަންޓިއަރ ހެލްތް އެޑްވައިޒަރީ ކޮމިޓީ (ޑީ.އެޗް.އޭ.ސީ)ގެ ކޮންސަލްޓަންޓްއެއްގެ އެހީތެރިކަމާއެކު 2021 ވަނަ އަހަރުގައި ޑްރާފްޓްކޮށްފައިވާ އޮޕަރޭޝަނަލް މަސައްކަތްކޮށްފައި ކުރިއަށްދަނީކަމާއި، ނަމަވެސް މަރުކަޒުގެ އޮފިސަރުން އިތުރު އިސްލާހު އަދިވެސް ފައިނަލްވާކަން މި ފަރާތްތަކުން ދީފައިވާ މައުލޫމާތުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. ހަމައެއާއެކު މި އެސް.އޯ.ޕީގައި އޮޕަރޭޝަނަލް މަސައްކަތުގެ ކޮންސަލްޓޭޝަން މި މަރުކަޒަށް ޖީއޯއެސްސީން މަރުކަޒުގެ ކަންކަން ހިންގަން ބަޔަކު ފުރުޞަތު ބޭނުންކުރަމުންދާކަން އެކިފަހަރު، މަރުކަޒު ހިންގުމުގައި އިސްކޮށް ހަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކުން މައުލޫމާތުދީފައިވެއެވެ. ހާއްސަ އެހީއަށް ބޭނުންވާ މީހުންގެ މަރުކަޒު ހިންގުމުގައި ބަލައި ކުރިއަށްދާ އެސް.އޯ.ޕީގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންދާކަމާއި، މި މަސައްކަތް 2022 ވަނަ އަހަރުގެ ޖުލައި މަހުގެ 31 ވަނަ ދުވަހަށް ނިމުމަށް ހަމަޖެއްސިކަން 2022 ވަނަ އަހަރުގެ އޮގަސްޓް މަހުގެ 10 ވަނަ ދުވަހު ޖެންޑަރ މިނިސްޓްރީން ކޮމިޝަނާ ހިއްސާކުރައްވާ މައުލޫމާތުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

މަރުކަޒުގެ ޕޮލިސީތަކާއި މަރުކަޒުގެ އޮނިގަނޑު އިމްތިޙާނުކޮށް އަލުން ނިޒާމު ގާއިމުކޮށްފައިވީ، ނަމަވެސް ބަލައިގަތުމާ އަލިފާން ނިއްވާ ސިޔާރު 2020 ވަނަ އަހަރުގެ ޑިސެމްބަރު މަހުގެ 10 ވަނަ ދުވަހުން މުއްދަތު ހަމަވެފައިވާކަން ކޮމިޝަނުން ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. ޖެންޑަރ މިނިސްޓްރީގެ ފަރާތުން ޒިޔާރަތްކުރުމުގެ ކުރި މަހުގައި (2022 ވަނަ އަހަރުގެ ފެބުރުއަރީގައި) މި މަރުކަޒުގައި އަލިފާން ނިއްވާ ސިޔާރު ޗެކްކުރުމަށް އެސެސްމަންޓެއް ހަދައިފައިވާކަމަށް

މަރުކަޒު ހިންގުމުގައި އިސްލާހު ބަދަލާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކުން މައްސަލަތައް ދިމާވެއެވެ. މިގޮތުން 2021 ވަނަ އަހަރުގައި ކޮމިޝަނުން ކުރި ޒިޔާރަތުގައިވެސް ފާހަގަކުރެވިގެން ކަމާގުޅޭ އިދާރާތަކާ ހިއްސާކޮށްފައިވާ ރިޕޯޓުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާކަމެވެ. މިގޮތުން، މަރުކަޒުގެ ކޮންމެ ވޯޑެއްގައި މަރުކަޒުގެ އޮފިސަރުން އިމާރާތްތަކުގައި އަލިފާން ނިއްވާން ބޭނުންކުރާ ފުޅިތަކެއް ބަހައްޓާ ގަވާއިދުން ޗެކްކުރުމަށް ގެންދިޔުމަށް 2019 ވަނަ އަހަރު ކޮމިޝަނުން މަރުކަޒަށް ކުރި ޒިޔާރަތާއި ގުޅިގެން ތައްޔާރުކުރި ކަމާގުޅޭ އިދާރާތަކާ ހިއްސާކޮށްފައިވާ ރިޕޯޓުގައި ހުށަހަޅާފައިވާކަމެވެ.

މަރުކަޒުން ފަރުވާ ހޯދުމަށްދާ ބަލި މީހަކު ގެންދާނަމަ 2 (ދޭއް) މުވައްޒަފުން އާ މީހަކާއެކު ދާންޖެހޭތީ، މަރުކަޒުން ބެލުމަށް ގޮތުން ކިބައިން ގާޑުން ބެލެހެއްޓުމަށް ނަމަވެސް މީހުން ގެންދަވާނެ ގޮތުން މީހުން ގާޑުން ގެންގުޅެން ވަގުތުން ފެނިއްޖެ ދިޔައުމަކީ ގޮތުގެ މަރުކަޒުގެ ތަޙުރުބާތަކުގައި ހާލަތުގައި ބެލުމުގެ ދެކުނުގެ ތަޙުލީލުތަކުން ބަލާފައިވާ މީހުންނާ މަރުކަޒު ހިންގުމުގައި އިސްލާހު ހަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކުން މުވައްޒަފުން ދިމާވާ މައްސަލަތަކުގައި ފަރާތްތަކުން މައްސަލަތައް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. ތަޙުލީލުގައި މީހުން ދޭތެރޭ އެއްވެސް ބައިތިއްބަ ތަޙުރުބާކުރިއެވެ، ފަރުވާ ބޭނުންކުރަނީ މީހާ އެއްފަދަ މަރުކަޒުތަކުގެ ފާހަގަކުރެވުމާ ދިމާވެއެވެ. މިކަމާގުޅޭ ކަންތައް ބެލުމަށް ދިމާވާ ކަމުގެ ފާހަގަކުރެވިފައިވާތީ ވަކިން މަރުކަޒު ހިންގުމުގައި އިސްލާހު ހަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

4.1 މުވައްޒަފުންގެ ތަފްސީލު

މަރުކަޒުގެ އެކިއެކި ދާއިރާތަކުގައި 164 (އެއްސަތޭކަ ފަސްދޮޅަސް ހަތަރެއް) މުވައްޒަފުން މަސައްކަތްކުރަމުންދާއިރު، މިގޮތުންގައި ސީނިއަރ އެގްޒެކެޓިވް ޑިރެކްޓަރެއް، ސީނިއަރ އެގްޒެކެޓިވް ޑިރެކްޓަރއެއް، 1 (އެކެއް) ޑިރެކްޓަރއެއް، 1 (އެކެއް) ޑެޕިއުޓީ ޑިރެކްޓަރއެއް، 7 (ހަތެއް) ކައުންސެލަރުން، 1 (އެކެއް) ފިޒިއޯތެރަޕިސްޓެއް، 9 (ނުވައެއް) ސޯޝަލް ވަރކަރުން، 97 (ނުވަދިހަ ހަތެއް) ކަސްޓޯޑިއަލް އޮފިސަރުން، 2 (ދޭއް) ހެލްތު އެޑްމިނިސްޓްރޭޓަރުން އަދި އިތުރު މަސައްކަތްތަކުގައި، ބަދަލު މަސައްކަތްތަކުގައި، އެހެނިހެން މަސައްކަތްތަކުގައި 43 (ސާޅީސް ތިނެއް) މުވައްޒަފުން ހިދުމަތް ދޭން ތިބިކަމަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މުވައްޒަފުންގެ ޓްރޭނިންގ ބަދަލުކުރުމާގުޅޭ މަސްލަހަތަށް މިނިސްޓްރީގައި ކުރެވުނު ހަރަކާތް ކުރަމުން ގޮސް ހިންގުމުގައި އިސްލާހު ހަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކުން މައްސަލަތަކެއް ދިމާވެއެވެ.

މަރުކަޒުން ފަރުވާ ހޯދުމަށްދާ ބަލި މީހުންގެ އަދަދާ އަޅާބަލާއިރު، ބަލި މީހުން ބަލަހައްޓާ ކުއްލި ވާގުދުމުގެ އަދަދު މަދުކަމާއި، އެގްޒެކް ބަލަހައްޓާތީ ބަލަހައްޓަން ބޭނުންވާ މިންވަރަށް ވަޒީފާދީފައިނުވާތީގައި ޝިފްޓުއެއްގައި 1 (އެކެއް) ނުވަތަ 2 (ދޭއް) ކުއްލި ވާގުދުން އެކަނި މަސައްކަތް ކުރަމުން ގެނދާ ގެންދަނީ މުވައްޒަފުން ދިމާވާ މައްސަލަތަކަށް ކޮމިޝަނަށް ވާގުވެފައިވާ ޝިފްޓެއްގެ ބެލެހެއްޓުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. ކޮންމެ ވާގުވެފައި މަދުވެގެން 35 (ތިރީސް ފަހެއް) މީހުންނަށްވުރެ ގިނަ ބަލި މީހުން ބެލެހެއްޓުމަށް އެ މީހުން ބެލެހެއްޓުމާއި، ބަލި މީހުންނާއި ވާގުވެފައި ސަލާމަތުގެ މަސައްކަތް ޖެހިފައި މުވައްޒަފުން ކުރަންޖެހޭއިރު، މުވައްޒަފުންގެ ނަރުހުން އަދި ޕްރޮފެޝަނަލް ތަޢުލީމުގެ މިންވަރާއި، މަސައްކަތުގެ ފުރުޞަތުދޭއިރު، ބަލި މީހުންނަށް ފުރިހަމަ ހިދުމަތްތަކުގެ ފުރުޞަތު މިކަމުގެ ސަލާމަތް ނަގާފަ އަސަރުކުރާތީ މުވައްޒަފުންގެ ފުރާނަ ސަލާމަތަށް ފަރާތްތަކުން މައްސަލަ ދިމާވުމާއި ފާހަގަކުރެވިފައިވާކަމެވެ، ކޮމިޝަނަށް ވަކިން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

މަރުކަޒުގެ ހަރަކާތް ބެހެއްޓުމަށްވާ ބަދަލުތަކަށް ގެނައުމަށް ތަޖުރިބާކުރެވުނު، މަރުކަޒަށް ވަނީ ދަރުމަވަންތަކަމުން މުވައްޒަފުންގެ ވިސްނުމަށް ބޭނުން ފުރުޞަތު ގެނައުމަށް ފަރާތްތަކުގެ ވާގުވެފައި، ނަމަވެސް މަރުކަޒުގައި މަސައްކަތްކުރާ ހަރަކާތް މުވައްޒަފުންގެ ފުރުޞަތު ބޭނުންކުރަން މަދު ފުރުޞަތު އެކިފަހަރުމަތިން މަރުކަޒު ހިންގުމުގައި އިސްލާހު ހަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކުން ދިމާވާ މައްސަލަތަކުން

ކަމަށްވާތީ، ޒިޔާރަތްތަކުގެން މަސައްކަތަށް މުވައްޒަފުން އައި.ޖީ މިނިސްޓްރީގެ ގެންގުޅޭ މަސައްކަތްތެރިން މި ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
އެ މުވައްޒަފުން ނަގާފައިވާން މި މަސައްކަތުގެ ނުނިމިގެންދިޔަކަންވެސް މި ވަޒީފާތަކުން ދޫކޮށްލާ މައްސަލަތައް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
މިގޮތުން، މަސައްކަތް ވަނީ ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް ހިނގާފައި، ކޮންމެ ގޮތަކަށްވެސް މިކަންކުރުމަކީ މަސައްކަތް ލަފާ ނުކުރެވޭ ކަމުގެ މައްސަލަތައް އެކުލެވިގެންވާ ކަމަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މަސައްކަތް ލަފާ ނުކުރާ ފަރާތްތަކުން އެ ފަރާތްތަކުގެ މައްސަލަތަކާ ނުޖެހޭ މަސައްކަތް ފަދަ ކަންކަމާ ބެހޭ ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ޙައްލުކުރުމާއި މަސައްކަތްތެރިންނާ މުއާމަލާތްކުރަން މި ފަދަ މަސައްކަތްތެރިން ބަލައިގަތުމަށް އިތުރު ވަރަށް ބޮޑު ނުބައި ހަމައެކަނި މިފަދަ މަސައްކަތްތެރިންނަށް ހިޔާނަތްތެރިވާ ފަރާތްތަކުގެ ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

އިތުރުން ބައެއް މަސައްކަތްތެރިން މުވައްޒަފުން ބޭނުންކުރާ މަސައްކަތްތެރިން އަނިޔާވެރިކަން ތަކުރާރުކޮށް ހިނގާފައި، ޚިޔާނާތްތެރިވެ ރަނގަޅަށް ބެލެހެއްޓުމަށް އަމިއްލަ ހިސާބުން ފަރާތްތައް (އެކެއް) 1 ހިސާބުގައި ފަރާތްތަކުން ބެލެހެއްޓުމަށް ދަތިތަކެއް ފަރާތްތަކަށް އޮތް ރަނގަޅު ކަމެއް ހޯދައިދޭ (ހަތަރެއް) 4 ކުރިން ހިސާބުން ބަލާ ތަފާސްހިސާބު މަސައްކަތްތެރިން ކަމަށްވެސް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މުވައްޒަފުން މަސައްކަތްތެރިންގެ ދަރަޖައިގެ ގޮތުން ބަޔާން ނުކުރެވޭ މަސައްކަތްތަކުގެ ވައްދާފައިވާ މަސައްކަތްތެރިން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

ބިދޭސީން އެކަމުގެ ގޮތުން މަސައްކަތްތެރިން މުވައްޒަފުން ބޭނުންކުރާ މަސައްކަތްގައި އަދާކުރާ ވަކި ހަމައެކަނި ޝަރުޢީ ނަޑުތަކާއި، ބިދޭސީން ހިމެނޭ ދިނުމުގެ މުވައްޒަފުންގެ އަސާސީ ބަރުދަން ގެންގުޅޭ ޤާނޫނީ ދަރަޖަތައް ދޫކޮށްލުމުގެ ވަރަށް ގިނަ ކަމަކީ، ބިދޭސީން ބެލުމަށް ހިނގާއިރު މުވައްޒަފުންގެ އަދަދު އެއް މަސައްކަތް އެކަމާ ގުޅިގެން ގޮތަކަށް އެ ވޯޓުއެވެ ދިނުމަށް (އެކެއް) 1 ބަލައިގަތުމަށް ބިދޭސީން މުވައްޒަފުން ބޭނުންކުރާ ފަރާތްތަކުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

ބިދޭސީން ބަލައިގަތް މުވައްޒަފުން ޖެއްސި ގޮތުގައި މަސައްކަތްތެރިން ހޯދުމަށް ވަކި ވަގުތު މަސައްކަތްކުރާ ގަޑި ދެމެހެއްޓުމަށް ގޮތެއް ދީފައިވާ 2019 ވަނަ އަހަރު ކޮންޓްރެކްޓް މަސައްކަތް ގަނޑު ޖާގައާއި މުސާރަ ދެއްކުމަށް ޤާނޫނީ ދަރަޖަ އިތުރުކުރުމަށް ހޯދުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ސިފައެއް ހުރި.

މަސައްކަތް ފަދަ ކަންކަމުގެ ނޮޓިފިކޭޝަން ބަލާ ދިނުމާ ގުޅޭ މަސައްކަތްތެރިން މުވައްޒަފުންނަށް ނިޔަލަށް، މުވައްޒަފުން ވަކި ދުވަސްތަކުގައި 16 (ސޯޅަ) ގަޑިއިރުވަރު މަސައްކަތް ކުރުވުމާއި މުވައްޒަފުން ސަލާމަތު ސަލާމަތީ ސަރުކާރުގެ ބޭނުންތަކަށް އެކަމުގެ ވަޒީފާތައް ކަމުގައި މުސާރަ ދީ ކުރިއަރުވާ ހިސާބުން ދެކިގެން މަސައްކަތް ބޭރުގައި ކުރާ ޤާނޫނާ ހިލާފުވާ ފަރާތްތަކުން މުވައްޒަފުން ބަލައިގަތުމަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

4.2 މުސާރަ ބެލުމުގެ ހާލަތު

މަސައްކަތުގައި ބިދޭސީން ބޭނުންކުރުމުގެ ވަގުތުތަކާ މުވައްޒަފުން މުސާރަ އަދާކުރެވޭ 4 (ހަތަރެއް) ދުވަސްވީއިރު ބަލައިގަންނަކަމަށް، ކޮންމެ ދުވަސްވީއިރު ގަޑިއިރުކަމަށް (ހައެއް) 6 ދުވަސްވީއެވެ ދުވަސްވީއިރު ކޮންމެ ވޯޓުއިރު 2 (ދޭއް) ނުވަތަ 3 (ތިނެއް) މުވައްޒަފުން ދިނުމަކަށް މުވައްޒަފުން ބަލައިގަނެވިފައިވެއެވެ. ނަމަވެސް މުވައްޒަފުންގެ ދަތިކަންކުރުމުގެ ސަލާމަތް ބެލެހެއްޓުމަށް އޮންނަ 1 (އެކެއް) މުވައްޒަފު ހިސާބުން ދޫކޮށްލެވޭކަމަށް މުވައްޒަފުން ދިނުމާ ބެހެއްޓުމުން ގޮތުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. ބިދޭސީން ބެލުމުގައި ބަރާބަރުކުރާ މުވައްޒަފުން،

ބަލިމީހުންގެ ކަންތައްތައް ކުރުމުގެ އިތުރުން ޑިއުޓީ އަދާކުރާ ވޯޑުތަކުގެ ސާފުތާހިރުކަން ދެމެހެއްޓުމުގެ މަސައްކަތްތަކެއްވެސް ކުރަންޖެހޭކަން މުވައްޒަފުންގެ ފަރާތުން ލިބިފައިވާ މައުލޫމާތުންނާއި ލިޔެކިޔުންތަކުން ބެލިބެލުމުން ކޮމިޝަނަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

> ހޮސްޕިޓަލް ބޭނުންވާ މީހުންގެ މަރުކަޒުގައި ބޭނުންކުރާ އަސްލަމީ ފޯމުގެ ޗެކްލިސްޓު 23 ގައި، ބަލިމީހުންގެ ނިސްބަތުން މުވައްޒަފުން ލިބެންޖެހޭނެ އަދަދު ބަޔާންކޮށްފައިވާ ބައިގައި، ސައިކިއެޓްރީގެ ބަލިމީހުންގެ ތެރެއިން ހައިރިސްކް (ވައިލެންޓް މީހުން) ކޭސްގެ ބަލިމީހަކަށް ސްޓާފްނަރުސްއަކާއި 1 މުވައްޒަފަކު، މީޑިއަމް ރިސްކް ކޭސްގެ 4 ބަލިމީހަކަށް ސްޓާފްނަރުސްއަކާއި 1 މުވައްޒަފަކު، ލޯރިސްކް ކޭސްގެ 8 ބަލިމީހަކަށް ސްޓާފްނަރުސްއަކާއި 1 މުވައްޒަފަކު އަދި ހޮސްޕިޓަލް ދެމުވާ ބަލިމީހުންގެ ތެރެއިން ތަންމަތީގައި ތިބޭ (ބެޑް ރިޑެން) މީހުން ކޭސްގެ ބަލިމީހަކަށް ސްޓާފްނަރުސްއަކާއި 1 މުވައްޒަފަކު، ޖީރިއެޓްރިކް ބޭނުންވާ މީހުން ކޭސްގެ 4 ބަލިމީހަކަށް ސްޓާފްނަރުސްއަކާއި 1 މުވައްޒަފަކު އަދި ހިނގާބިނގާވެ އުޅެވޭ މީހުން ކޭސްގެ 8 ބަލިމީހަކަށް ސްޓާފްނަރުސްއަކާއި 1 މުވައްޒަފަކު ހުންނަންވާނެކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

ނަފްސާނީ ގޮތުންނާއި ޖިސްމާނީ ގޮތުން ބަލި، ގިނަ އަދަދެއްގެ މީހުންތަކެއް އެއްފަހަރާ ބަލަމުން، އެ މީހުންގެ ހުރިހާކަމެއް ކުރަމުން، ވޯޑުގެ ހުރިހާކަމެއް ކުރުމަށް 2 (ދޭއް) ނުވަތަ 3 (ތިނެއް) މުވައްޒަފު ހުރުމަކީ މުވައްޒަފުންގެ މަސައްކަތްބޮޑުވެ، އެ ފަރާތްތަކުގެ މަސްއޫލިއްޔަތާއި ޒިންމާ އެންމެފުރިހަމައަށް އަދާނުކުރެވި، ނަފްސާނީ ގޮތުންނާއި ޖިސްމާނީ ގޮތުންވެސް މުޅި ބަލިކަށިކޮށްލާފާނެކަމެއްކަން ކޮމިޝަނުން ފާހަގަކުރަމެވެ.

މަރުކަޒުގައި ބަލިމީހުންގެ ކަންތައްތައް ބަލަހައްޓާ މުވައްޒަފުން (ކެއަރ ވޯކަރުން)ގެ އަދަދު، ހޮސްޕިޓަލް ބޭނުންވާ މީހުންގެ މަރުކަޒުގައި ބޭނުންކުރާ އަސްލަމީ ފޯމުގެ ޗެކްލިސްޓު 23 ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަދަދާ ގާތްކުރުމަށް 2019 ވަނަ އަހަރު ކޮމިޝަނުން މަރުކަޒަށް ކުރި ޒިޔާރަތާއި ގުޅިގެން ތައްޔާރުކުރި ކަމާގުޅޭ އިދާރާތަކާ ހިއްސާކޮށްފައިވާ ރިޕޯޓުގައި ހުށަހަޅާފައިވާނެއެވެ. މިގޮތުން، މުވައްޒަފުންގެ ދަތިކަން ހައްލުކުރުމަށްޓަކައި، ބަޖެޓް ލިބިފައިވާ 10 އެޓެންޑެންޓުންގެ މަޤާމު ވިޔާވެސް އަދުވަސްކަން ހަމަޖައްސައިދިނުމަށް 2008 ވަނަ އަހަރު ކޮމިޝަނުން މަރުކަޒަށް ކުރި ޒިޔާރަތާއި ގުޅިގެން ތައްޔާރުކުރި ކަމާގުޅޭ އިދާރާތަކާ ހިއްސާކޮށްފައިވާ ރިޕޯޓުގައި ހުށަހަޅާފައިވުމުގެ އިތުރުން، މަރުކަޒަށް ބޭނުންވާ މުވައްޒަފުން އެކަށީގެންވާވަރަށް ލިބޭ އަދަދަކަށް އިތުރުކުރުމަށް 2009 ވަނަ އަހަރު ކޮމިޝަނުން މަރުކަޒަށް ކުރި ޒިޔާރަތާއި ގުޅިގެން ތައްޔާރުކުރި ކަމާގުޅޭ އިދާރާތަކާ ހިއްސާކޮށްފައިވާ ރިޕޯޓުގައި ހުށަހަޅާފައިވާނެއެވެ.

4.3 މުވައްޒަފުން ސުޕަވައިޒްކުރުމާއި ތަމްރީނުތައް

މަރުކަޒުން ފަރުވާ ހޯދުމުންދާ ބަލިމީހުން ބަލަހައްޓާ ކެއަރވޯކަރުންގެ މަސައްކަތް މޮނިޓަރކޮށް ސުޕަރވައިޒްކުރަނީ ސުޕަރވައިޒަރުންކަމާއި، ސުޕަރވައިޒަރުން 2 (ދޭއް) އިރަށް ވޯޑުތަކަށް ކުރިން ދިއުމަކަށްވެސް ގިނަ ސުޕަރވައިޒަރުން ކޯވިޑް-19ގެ ބަލިމަޑުކަމުގެ ހާލަތަށްފަހު މޮނިޓަރކުރުމަށް ވޯޑަށް ނުދާކަމަށް މުވައްޒަފުން މައުލޫމާތުދީފައިވެއެވެ.

ހޮސްޕިޓަލް ބޭނުންވާ މީހުންގެ މަރުކަޒުން ފަރުވާ ހޯދުމުންދާ މީހުންނަށް ހޮސްޕިޓަލް ސަރވިސްތަކާއި، އަދުލުން ބޭނުންވާ ބަލަހައްޓާނެފަދަ، މިފަދަ މީހުންނާ އެކު ގޮތުން މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންނަށް މިފަދަ ތަފާތުގައި ބޭނުން މީހުން ބަލަހައްޓައި، އުޅޭފަދަ ގޮތްތަކުން އެކަށީގެންވާ ތަމްރީނުތައް ހިނގުމަކީ މުހިއްމު ކަމެއްކަމުގައި ފިލައިނުވެސް، ކެއަރވޯކަރުންނަށް

އެކަށީގެންވާވަރަށް ތަމްރީންތައް ހިންގާފައިނުވާކަން ފުލުހުންގެ ފަރާތުން ދިޔަފައިވާ މައްސަލަތަކުންނާއި ދިރާސާތަކުންނަށް ބަލައިބެލުމުން ކޮމިޝަނަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

އަމިއްލަ ޖަމިއްޔާއެއްކަމަށްވާ 'މަސްތުގެ' ފަރާތުން 2022 ވަނަ އަހަރުގެ ފެބްރުއަރީ މަހުގައި މި މަރުކަޒަށް ދެވޭ ޚިދުމަތުންނާއި ސަރުހަދުގެ ޖިނާއީ ކަންތައްތަކާއި، މި ޖިނާއީކަމުގައި މަރުކަޒުގެ މުވައްޒަފުންނަށް ތަމްރީން ބޭނުންވާ ދާއިރާތަކަށް ދެވޭގޮތުން މަޝްވަރާކުރުމަށްފައިވާކަމަށް މަރުކަޒުގެ ހިންގުމުގައި އިސްކޮށް ޒިންމާދާރުވާ ފަރާތްތަކުން މައުލޫމާތު ދީފައިވެއެވެ.

މުވައްޒަފުންނަށް މިހާރު އިންޓަރނަލް ޕްރޮގްރާމްގެ ފަރާތުން ކައުންސެލިންގ ކުރުމުގެ ޕްރޮގްރާމްގެ ތަމްރީން ދިނުމަށް ސިޔާސަތު ޖަހާ ޤަވާޢިދު ހިންގައިގެން ބޭނުންތަކުން ފަރާތްތައް ހިންގުމުގައި އިސްކޮށް ޒިންމާދާރުވާ ފަރާތްތަކުން މައުލޫމާތު ދީފައިވެއެވެ.

ހިއުމަންރައިޓްސް ބޭނުންވާ މީހުންގެ މަރުކަޒުން ފަރުވާ ހޯދުމުގެ މީހުންނަކީ ހިއުމަންރައިޓްސްތަކާއި، ހިއުމަން ރައިޓްސް ބޭނުންވާ ބެހެއްޓުމުގައި މިފަދަ މީހުން ކަމަށްވާތީ މުވައްޒަފުންނަކީ މިފަދަ މީހުން ބެލެހެއްޓުމުގެ އެކަށީގެންވާ ތަޖުރިބާ ހިފިފައިވާ ބެލެހެއްޓުމުގެ ދައުރު ކަމުގައިވާތީ ކޮމިޝަނުން ދެކެމެވެ.

ނަރުހުން ބޭނުން ޕްރޮގްރާމްތަކުގައި މުވައްޒަފުން ބައިވެރިވުމުގެ އިންތިޒާމް ހަމަޖެއްސުމަށް ބައިވެރިވުން މައްސަލަތަކާއި ކުރިމަތިވެފައިވާ ކުރިމަތިވެފައިވާ އެޑްމިން ނަރުހުގެ އަށާރަވަރު ދަތިތަކެއް ފާހަގަކުރެވުނު އިރު މުއައްސަސާތަކުގެ ކުރިމަތިކުރުމުގައި ކުރިމަތިވާ ޕްރޮގްރާމްގައި ބައިވެރިވުމުގެ މައްސަލަތަކުގެ ހަމައެކަނި ކަމަށް މަރުކަޒުގެ ހިންގުމުގައި އިސްކޮށް ޒިންމާދާރުވާ ފަރާތްތަކުން މައުލޫމާތު ދީފައިވެއެވެ. މި މަރުކަޒަށް ދިވެހި ހިސާބު އެހީގެ ދަރުމަ ދިނުމަށް ބޭނުންކުރެވޭ ދެކިގެން ބޭރުގެ ސަރުކާރުގެ ވަކި ތަނެއް ތަރުތީބުކުރުމަށް ބަދަލުތައް ހިންގުމަށް މަރުކަޒުގެ ހިންގުމުގައި އިސްކޮށް ޒިންމާދާރުވާ ފަރާތްތަކުން މައުލޫމާތު ދީފައިވެއެވެ.

އ.ދުން ނަފްސާނީގޮތުން ބަލި އަދި ނަފްސާނީގޮތުން ބަލިމީހުންގެ ޙާލަތު ރަގަޅުކުރަން ރައްކާތެރިކުރުމަށް ހިމާޔަތް އެސްޓޭޓްތަކުގެ 14 ވަނަ މާއްދާގެ 1 ވަނަ ޕެރެގްރާފުގެ (ހ) އެއްވަރު ހުރުމަތެއް ދޭ މަރުކަޒެއްގައި ބަލިމީހުން ބެލުމަށް އެކަށީގެންވާވަރަށް ކުޑައިބެހޭ ދާއިރާއިން ތަޖްރިބާ ހުރި ފަންނީ މުވައްޒަފުން ތިބެންޖެހެއެވެ. އަދި، ބަލިމީހުންނަށް ބޭނުންވާވަރަށް ޖަގަފުރަތަރުތީބުކުރެވެންޖެހެއެވެ. އަދި ހުރިބަރޯސާ، ބަލިމީހުންގެ ޙާލު މިނިވަންކަމަށް ބުރަނުވާ ވަރަށްޖާގަ ދިނުމުގެ އިތުރުން، ކަސްރަތާއި މިފަދަ ހަރަކާތްތައް ހިންގައި، ފަރުވާފޯރުކޮށްދިނުމަށް އެކަށީގެންވާވަރަށް ޖާގައަށްނަންޖެހެއެވެ.

ނުކުޅެދުންތެރިކަން ހުންނަ މީހުންގެ ހައްޤުތައް ރައްކާތެރިކުރުމާއި މާލީ އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ފުރުސަތު 21 ވަނަ މާއްދާ "ސިއްޙީ ދާއިރާ" ގެ (ރ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން ނުކުޅެދުންތެރިކަމުގެ ދާއިރާގައި މަސައްކަތްކުރާ ފަންނީ މީހުން އުފައްދައި ތަމްރީންކޮށް، ކުރިއަރުވަން ސަރުކާރުން މަސައްކަތް ކުރަންވާނެއެވެ.

4.4 ތަނުގެ ސެކިއުރިޓީ ބަލަހައްޓާގޮތް

މަރުކަޒުގެ ގޭޓުގެ ބޭރުއި، ފެންސްގެ ބޭރު ފެންނަގޮތަށް ކްލޯޒް ސަރކިޓް ޓެލެވިޝަން (ސީ.ސީ.ޓީ.ވީ) ކެމެރާ ހަރުކޮށްފައިވާކަމާއި، މި ކެމެރާތައް މޮނިޓަރ ކުރުމަށް މަރުކަޒަށް ވަނުމަ ގޭޓުގައި ޕޮލިސްމަނާއި އޮފިސަރ ބައިގައި ސިކިއުރިޓީ ގާޑު ހުރުމަކީ ރައްކާތެރިކަން ބެލުމާއި ގުޅޭގޮތުން ފާހަގަކުރެވިފައިވާ ކަމެކެވެ. މަރުކަޒުގެ ގޭޓުގައި ސިކިއުރިޓީ ބޭރު

މޮނިޓަރކުރުމަށް ސީ.ސީ.ޓީ.ވީ ކެމެރާ ހަރުކޮށްފައިވީ ނަމަވެސް ވޯޑުތަކުގެ އެތެރެ ފެންނަގޮތަށް ކެމެރާ ނުހުންނަކަން ކޮމިޝަނުން ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

މަރުކަޒުގައި މީހުން ތިބޭ ވޯޑުތަކުގެ އެތެރެ މޮނިޓަރކުރުމަށް ސީ.ސީ.ޓީ.ވީ ކެމެރާ ހަރުކުރުމުގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށްދާކަމާއި، މި މަސައްކަތް 2022 ވަނަ އަހަރުގެ ޖުލައި މަހުގެ 31 ވަނަ ދުވަހަށް ނިމޭނެކަމަށް ލަފާކުރެވޭކަން 2022 ވަނަ އަހަރުގެ އޮގަސްޓު މަހުގެ 10 ވަނަ ދުވަހު ޖެންޑަރ މިނިސްޓްރީން ކޮމިޝަނާ ހިއްސާކޮށްފައިވާ މައުލޫމާތުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ. އެގޮތުން 18 (އަށާރަ) ކެމެރާއަށް އިޢުލާންކޮށް ބީޑުކޮށްފައިވާކަން 2022 ވަނަ އަހަރުގެ މާރިޗު މަހުގެ 15 ވަނަ ދުވަހު ޖެންޑަރ މިނިސްޓްރީއާއި ކޮންޓްރެކްޓަރ ބޭއްވި ބައްދަލުވުމުގައި އެފަރާތުން މައުލޫމާތު ދީފައިވެއެވެ.

4.5 ކުދި ނަސްތާވުން

މަރުކަޒުގައި އުޅޭ ކުދިންގެ ތެރެއިން، މަރުކަޒުން ފިލުމާ ގުޅިގެން ބަލިމީހުން ބޭނުންކުރާ ނަޝާ އެންމެފަހުން އިންސިނަރޭޓަރ ބޭނުންކުރާކަމަށާއި، މި ފަދަ ހާލަތުގައި ސަލާމަތީ ގޮތުން ކުދި ގެންގޮސްގެން އެކަށީގެންނުވާ މުޢާމަލާތު ކޮށްފައިވާކަން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ. މިގޮތުން، ކުދިން ޖެހުމުގެ ހާދިސާތައް ހިނގާ އޮންނަ ގިނަ ހާލަތްތަކުގައި، އެކުދިން މަރުކަޒުގެ މަސައްކަތު އުޅޭ ފަރާތްތަކުގެ ސަމާލުކަން ނުލިބި ހިނގަ ހާދިސާތަކެއްކަމަށާއި، އަދި އެ ކުދިން ކޮންމެވެސް ކަމަކާ ގުޅިގެން އެކަށީގެންނުވާ ގޮތަކަށް ބޭނުންކުރާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މި ފަދަ ކުދި ކޮންމެ ބައެއްގެ ކުދިން އެކަށީގެންވާ ގޮތުގެ މަތިން ފާހަގަކުރެވިފައިވާކަމާއި، އެގޮތުން އިސްވެރިން ބަލަހައްޓާ ގިނަ (ތިނެއް) 3 ކުދިން ފިލުމާ ގުޅިގެން މިހާރު ގެނެސްދީފައިވާކަމާއި، 2021 ވަނަ އަހަރުގެ ސެޕްޓެމްބަރު މަހުގެ ތެރޭގައި ކުދި ގެންގޮސްފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

4.6 ހުށަހެޅުން

1. މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖެންޑަރ، ފެމިލީ އެންޑް ސޯޝަލް ސަރވިސަސްއާ ދިމާއަށް ހިއްސާކުރާ ދުވަހުން ފެށިގެން، ކުރިއަށްދާނެ ގޮތުގެ މަސައްކަތަށް ބަޖެޓް ލިބިގެން ކޮންމެ ރިޕޯޓެއްގައި ބަލައިގަނެވިފައިވާ ސިފައިންގެ ބަޔަކު ވޯޑުތަކަށް، މަރުކަޒުން ކަނޑައެޅޭ އުސޫލުތަކުގެ މަތިން ހާލަތުގައި ޒިންމާދާރުކަން ދިނުމަށް އެދެމުން، ބަލާއިރު ޖެހޭގޮތަށް
2. މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖެންޑަރ، ފެމިލީ އެންޑް ސޯޝަލް ސަރވިސަސްއާ ދިމާއަށް ހިއްސާކުރާ ދުވަހުން ފެށިގެން، ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަނާ މީހުންގެ މަރުކަޒުގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުން ފުރިހަމަ ގާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ގާނޫނު)ގެ މައްސަލަތައް ހިނގާ ގޮތުގެ މަތިން ގަވާއިދުން ފުރިހަމަކުރުމަށް އެކަން ބަލަހައްޓާ ބަލައިގަނެވޭ

5. ފާއިތުވި އިރާތުގެ ޙަމަލުތައް

ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަނުން މީހުންގެ މަރުކަޒުގައި ފަހުމް ހޯދުމުގެ ބާރު ހިފައިގެން ކުރިޔަލުން (ބަލިމީހުން ބަލަހައްޓާ މުވައްޒަފުން) ފާއިތުވި އިރާތުގެ ޙަމަލު ހިންގާކަމާއި، އެގޮތުން ބަލި މީހުންނާ ދިމާވާ ބާރުތަކަށް، ހަޖަމުކުރު ބައެއް މުއާމަލާތް ކުރާކަމާއި، ބަލި މީހުންނާ ދިމާވާ ގޮތުގައި ހިނގާ އަނިޔާވެރިވުން ބަލައިގަންނާ ކަމަށް މަރުކަޒު ހިންގުމުގައި އިސްކޮށް ހުރި ކަންތަކުގެ ފަހުމްވެފައިވާ ގޮތުން، މަރުކަޒުން ބަލައިގަންނަ ފަރާތްތަކާ ދުވަސްވީ މީހުން މައްސަލަ ދިމާވާ ކަމަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

މަރުކަޒުން ފަރުވާދެމުންދާ ބަލިމީހުން ބާރުގެ ބަލިމީހުން އެހެން ބަލިމީހުންނަށް ޖިސްމާނީ ގޮތުން ހިއްސާކުރެވޭ ބަލިމީހުންގެ ފަރާތުން ޖިސްމާނީ ގޮތުން އަނިޔާ ލިބުމުގެ ހާދިސާތައް ހިނގާކަމަށް ވެސް ކޮމިޝަނުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ. މިގޮތުން،

ބަލިމީހުންނަށް ޖިންސީގޯނާކުރާ ބަލިމީހަކު މަރުކަޒުގައި އުޅޭކަމުގައި، އެ ބަލިމީހާއަށް ތަކުލީފުތަކުން ނަސޭހަތްތެރިކަމުގައިވާކަމާ އަދި މި ބަލިމީހާގެ ވާރުތަ އާއިލާއަށް އަންގާފައިވާކަމަށް ކުރިއަށްވާކަމަށް މަޢުލޫމާތު ލިބިފައިވެއެވެ. ނަމަވެސް މިކަމަށް އެކަށީގެން ބަލައިގެ ތިބޭފައިނުވާކަމަށް މުވައްޒަފުން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުންނާއި ކޮމިޝަނުން ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

މަރުކަޒުން ފަރުވާ ހޯދުމުންދާ ބަލިމީހުންގެ ދޮޅުދަނޑައި ހިނގާ ޚިދުމަތުގައި މިފަދަ އަމަލުތަކާ ގުޅޭގޮތުން ބަލިމީހުން ކުރާ ޝަކުވާތަކާ ގުޅޭ ތަޙުޤީޤުތަކާއި މިފަދަ މައްސަލަތަކާ ގުޅޭގޮތުން އަމަލުކުރަންވާނެ ގޮތުގެ ތަޙުޤީޤުން ފެންނަން ނެތްކަން ކޮމިޝަނުން ތަޙުޤީޤުންނެވެ ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މީގެއިތުރުން، މަރުކަޒުގެ ގޮތުރަތައް ގޮތެއް ބޭރު މޮނިޓަރިންގ ކޮމިޓީގެ ކޮއިރިޖީ ސަރުކާރު ބޭހޮވި ދަރުން (ސީ.ސީ.ޓީ.ވީ) ކެމެރާ ހަރުކޮށްފައިވީ ނަމަވެސް ވީޑިއޯތަކުގެ އެލަރަ ފެންނަގޮތަށް ކެމެރާ ނަމޫނާގެ ސަލާމަތުންނައި، މުވައްޒަފުން މަސްއޫލުގެ ސަލާމަތުން ވީޑިއޯތަކުގައި މަސްއޫލިއްޔަތު މުވައްޒަފުން އެކަށީގެންވާގޮތަކަށް ބަލިމީހުން މޮނިޓަރކުރާނެ ގޮތެއް ސަލާމަތުގެ މުވައްޒަފުން ބަލިމީހާ ފެންނަގެ އަމިއްލައް ދިރިޔަތުންނަށް ފަރަތު ގިނަކަމަށްވާތީ، ނަމަވެސް އަނިޔާ ލިބުނު ކަލިޔަތަކު އެނދުއްގެތަކުގެ ނަތީޖާއަކުން ހާދިސާ ރިޕޯޓުކޮށް ބެލިބެލުމުން ކޮމިޝަނަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މީގެއިތުރުން، އެއް ބަލިމީހަކު އަނެއް ބަލިމީހަކަށް އަނިޔާކުރުމުގައި، ބަލިމީހުން އަމިއްލަ ނަފްސަށް އަނިޔާކުރުމާއި އަދި ދާއިރާތަކަށް ޢަމަލުކުރުމުގެ ބަލިމީހާ ގޮތުގައި ދައުލަތަށް އަމިއްލަ ނަފްސަށް އަނިޔާކުރުމުގެ ހާދިސާ ރިޕޯޓުކޮށް ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. ލިޔެކިޔުންތަކުން ބެލިބެލުމުން 2021 ވަނަ އަހަރު 36 (ތިރީސް ހައެއް) ހާދިސާ ރިޕޯޓު ހުށަހެޅިފައިވާއިރު 2022 ވަނަ އަހަރުގެ ފެބުރުއަރީގެ ނިޔަލަށް 6 (ހައެއް) ހާދިސާ ރިޕޯޓު ހުށަހެޅިފައިވާކަން ކޮމިޝަނަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

މަރުކަޒުގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުން މަދުވުމާއި ބަލިމީހުން ބެލެހެއްޓުމުގެ މަސައްކަތަށް ބައްޓަންކުރުމުގެ ގޮތުން ޒަމާނީ ވަސީލަތްތައް ބޭނުންކޮށްގެން ބަލިމީހުން ފަރާތުން މޮނިޓަރ ކުރެވޭނެ ނިޒާމެއް މަރުކަޒުގައި ގާއިމުކުރުމަށް 2014 ވަނަ އަހަރު ކޮމިޝަނުން މަރުކަޒަށް ކުރި ޒިޔާރަތުގައި ދެވުނު ތަޢުލީމީ ލަފާދީ އިދާރާތަކާ ހިއްސާކުރެވި ރިޕޯޓުގައި ހުށަހަޅާފައިވާނެއެވެ. މީގެއިތުރުން، މަރުކަޒުން ފަރުވާ ހޯދުމުންދާ މީހުންގެ ދޮޅުދަނޑައި ހާއަރވޭކަށް ފާއިތުވެ ދިއުނު އަމަލު ހިންގާކަން 2016 ވަނަ އަހަރުގައި ކޮމިޝަނުން މަރުކަޒަށް ކުރި ޒިޔާރަތުގައި ފާހަގަކުރެވި، އެގޮތް ހުއްޓުވުމަށް އަމަލުތަކުން ހިނގާ މުވައްޒަފުންގެ ދޮޅުދަށުގައި ފިހާރަތަކުގައި އެކަން ލިޔެކިޔުމުން ބެލެހެއްޓުމަށް ކޮމިޝަނުން ހުށަހަޅާފައިވާނެއެވެ. ހަމައެހެންމެ، މަރުކަޒުގެ ސެކިއުރިޓީ އެންމެހާ ބާވަތުގެ ޒިޔާރަތުގައި ބެލެހެއްޓުމުގައި ކޮށްދޭ ސިސްޓަމެއް ގާއިމުކުރުމަށް 2019 ވަނަ އަހަރު ކޮމިޝަނުން މަރުކަޒަށް ކުރި މޮނިޓަރިންގ ޒިޔާރަތުގައި ދެވުނު ތަޢުލީމީ ލަފާދީ އިދާރާތަކާ ހިއްސާކުރެވި ރިޕޯޓުގައި ހުށަހަޅާފައިވާނެއެވެ.

ނަސޭހަތް ބަލިމީހުން ހިމާޔަތް ކުރުމުގައި، ނަސޭހަތް ދުރުގެރާތަކުން އިލްތިޒާމުވުމަށް ފަރުކަލާރު އެކިއެކިކަމުގައި ގެންގުޅޭ އުސޫލުތަކުގައިވެސް، 8 ވަނަ މާއްދާކަމުގައިވާ "އެކިއެކިކަން ފަރުކަނޑިޔަކުގައި ގެންގުޅޭ މިންގަނޑު" ގެ 2 ވަނަ ޕެރެގްރާފުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން، ކޮންމެ ބަލިމީހެއްވެސް ކުރިމަތިވާނުން ގެއްލުމަކުން ހިމާޔަތް ކުރުވޭނެއެވެ. މިގޮތުގައި، ބައްދަލުވާ ބޭސްފިހުން، އެހެން ބަލިމީހުންގެ ފަރާތުން ކުރާކުރުން ނުވަތަ މުވައްޒަފުންގެ ފަރާތުން ކުރާކުރުން ނުވަތަ މުވައްޒަފުންގެ ފަރާތުން ނުވަތަ އެހެން މީހެއްގެ ފަރާތުން ހިތް ނުތަނަވަސްވާ ފަދަ އެހެން އަމަލުތަކަށް ނުވަތަ އެފަދަ އަމަލަކާއި ދެކޮޅުވެ ޖިނާއީ ގޮތުން ހިފެހެއްޓުމެވެ.

5.1 ހުށަހެޅުން

3. މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖެންޑަރ، ފެމިލީ އެންޑް ސޯޝަލް ސަރވިސަސްއާ ރިޕޯޓު ހިއްސާކުރާ ދުވަހުން ފެށިގެން، ހާއްސަ އެހީއަށް ބޭނުންވާ މީހުންގެ މަރުކަޒުން ބަލަހައްޓާ މީހުން، އެކަކު އަނެކަކަށް ކުރާ ޖިންސީ ފުރައްސާރައާއި ޖިންސީ ގޯނާގެ ޢަމަލުތަކާ ހުއްޓުވުމަށް ނިޒާމެއް ހަމަޖައްސައި، މި ޢަމަލުތަކާ ހުއްޓުވުމަށް އަޅާނެ ފިޔަވަޅުތައް ތަންފީޒުކުރުން ބަލަހައްޓަމުން ގެންދިއުން

4. މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖެންޑަރ، ފެމިލީ އެންޑް ސޯޝަލް ސަރވިސަސްއާ ރިޕޯޓު ހިއްސާކުރާތާ 1 (އެކެއް) އަހަރުގެ ތެރޭގައި، ހާއްސަ އެހީއަށް ބޭނުންވާ މީހުންގެ މަރުކަޒުން ފަރުވާ ހޯދަމުންދާ މީހުން ދިރިއުޅޭ ގޮޅިތަކުގެ އެތެރެ މޮނިޓަރކުރުމަށްޓަކައި ކްލޯޒްޑް ސަރކިޓް ޓެލެވިޜަން (ސީ.ސީ.ޓީ.ވީ) ކެމެރާ ހަރުކޮށް، މަރުކަޒުން ކަނޑައަޅާ އުސޫލެއްގެ މަތިން ޒަވާއިދުން މޮނިޓަރކޮށް ބެލެހެއްޓުން

6. ފަރުވާހޯދަމުންދާ މީހުންގެ ދިރިއުޅުމުގެ ހާލަތު

6.1 ގޮޅިތަކުގެ ޖާގައިގެ ހާލަތު

ހާއްސަ އެހީއަށް ބޭނުންވާ މީހުންގެ މަރުކަޒަކީ 160 (އެއްސަތޭކަ ފަސްދޮޅަސް) މީހުންގެ ޖާގައިގެ މަރުކަޒެއްކަމާއި، މީހުން ބެލެހެއްޓުމަށް 7 (ހަތެއް) ގޮޅި މަރުކަޒުގެ ގެސްޓްހައުސްގައި ހުރިކަމާއި، ނަމަވެސް 7 (ހަތެއް) ގޮޅީގެ ތެރެއިން ބޭނުންކުރަނީ 5 (ފަހެއް) ގޮޅިކަމާ އަދި ގޮޅި ނަންބަރު 1 (އެކެއް)، 5 (ފަހެއް) އާ އަދި ގޮޅި ނަންބަރު 7 (ހަތެއް) ބޭނުން ނުކުރާކަން މަރުކަޒު ހިންގުމުގައި އިސްކަން ހަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކުން ދީފައިވާ މައުލޫމާތުންނާއި ކޮމިޝަނުން ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. އެގޮތުން ގޮޅި ނަންބަރު 1 (އެކެއް)ގެ ހާލަތު ދަށްވުމުގެ ސަބަބުން ބަންދުކޮށްފައިވާކަމާ އަދި މުވައްޒަފުންގެ ރިކްރިއޭޝަން ކަންތައްތަކަށް މި ގޮޅި ބޭނުންކުރުމަށް ހަމަޖެހިފައިވާކަން މަރުކަޒު ހިންގުމުގައި އިސްކަން ހަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކުން ދީފައިވާ މައުލޫމާތުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. ގޮޅި ނަންބަރު 5 (ފަހެއް) އާ އަދި 7 (ހަތެއް) މަރާމާތުކުރަން ބަންދުކޮށްފައިވާކަންވެސް މަރުކަޒު ހިންގުމުގައި އިސްކަން ހަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކުން ދީފައިވާ މައުލޫމާތުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

ގޮޅި ނަންބަރު 5 (ފަހެއް)ގެ ތިރީ ފަންގިފިލާ (5-އޭ) މަރާމާތު ކޮށްފައިވާކަމާއި، ނަމަވެސް މި ގޮޅިން ބޭނުންވާ ތަކެތި ފިޓްކުރުމުގެ ސަބަބުން ގޮޅި ބޭނުންކުރަން ފަށާފައިނުވާކަން މަރުކަޒު ހިންގުމުގައި އިސްކަން ހަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކުން ދީފައިވާ މައުލޫމާތުންނާއި ކޮމިޝަނުން ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. ގޮޅި ނަންބަރު 5 (ފަހެއް) މަރާމާތުކުރެވިފައި ނަމަވެސް ގޮޅީގެ ފާރުގެ ސިމެންތިއިން ފެން ލީކުވުމުގެ ސަބަބުން ސިމެންތީގައި ހަނޑޭކާ ޖަމާވެފައިވާކަން ކޮމިޝަނުން ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

ބަލިމީހުން ބޭނުންކުރާ ހުރިހާ ގޮޅިތަކެއްގެވެސް މާއްދީ ހާލަތު ވަރަށް ދަށްކަން މި އަހަރުގެ ޒިޔާރަތުގައި ކޮމިޝަނުން ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. އެގޮތުން ގިނަ ގޮޅިތަކުގެ ފާޚާނާތައް ހަލާކުވެ، ބައެއް ފާޚާނާތަކުގެ ޝަވަރު ހަލާކުވެފައިވާކަމާއި، ފާޚާނާތަކުގައި ޖަހާފައިވާ ތަށިތައް ސާފުނުކުރުމުގެ ސަބަބުން ކުލަ ބަދަލުވެ ކަޅުވެފައިވާކަމާއި، ފާޚާނާތަކުގެ ބޭސިންތަކުން ނެއްޓިފައިވާކަމާއި، ބައެއް ފާޚާނާތަކުގެ ދޮރުތައް ހަލާކުވެފައިވާކަން ކޮމިޝަނުން ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މިގޮތުން، ބަލިމީހުން ބޭނުންކުރާ ބާލީހާއި ގޮދަޑި ފަދަ ތަކެތި ވެސް ދުވަސްވުމުގެ ސަބަބުން ހާލަތު ދަށްވެފައިވާކަމާއި، ބައެއް

ފާޚާނާތަކުގައި ބަލިމީހުން ބޭނުންކުރާ ގޮދަޑިއާއި، ބާލިސް އަދި އެނދުފަދަ ތަކެތީގައި ތައްމަކުނި އަޅާފައިވާކަން ކޮމިޝަނުން ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. ހަމައެއާއެކު ބަލިމީހުން ބޭނުންކުރާ ގިނަ އަލަމާރިތަކުގެ ދުވަސްވުމުގެ ސަބަބުން ދޮރުފަތްތައް ނެއްޓިފައިވާކަންވެސް ކޮމިޝަނުން ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މީގެއިތުރުން، ބަލިމީހުން ބޭނުންކުރާ ފުރޮޅާލި ގޮނޑި ފަދަތަކެތި ގިނަދުވަސްވެ ދަބަރުޖެހުމުގެ ސަބަބުން ބޭނުންކުރަން ދަތިވާކަންވެސް މުވައްޒަފުންނާއި ޢުމުރުން ދުވަސްވި މީހުން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުންނާއި ކޮމިޝަނުން ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

<u>މެންޓަލްގައި ބަލިމީހުން ދިރިއުޅޭ ފާޚާނާތަކުގެ ހާލަތު ރަނގަޅުކުރުމުގެގޮތުން އިމާރާތްތައް މަރާމާތުކޮށް، މެންޓަލްގެ އިމާރާތްތަކުގެ އާބާދީގަ ގަވާއިދުން ޒިޔާރަތްކުރުން 2019 ވަނަ އަހަރުގައި ކޮމިޝަނުން ކުރި ޒިޔާރަތާއި ގުޅިގެން ކަމާގުޅޭ އިދާރާތަކާ ހިއްސާކޮށްފައިވާ ރިޕޯޓުގައި ހުށަހެޅުމެއް ހުށަހަޅާފައިވާނެއެވެ.</u>

ތަސްވީރު 1: ފާޚާނާތަކުގެ ހާލަތު

މެންޓަލްގެ ފާޚާނާތަކުގައި ކުރިން ބޭނުންކޮށްފައިވާ ދަގަނޑު އެނދުތަކާއި މެޓްރެސް ބައެއް ދަގަނޑު ސާމާން ގިނަ އަދަދަކަށް މެންޓަލްގެ ގޯތިތެރޭގައި ހުރިކަން، ކޮމިޝަނުން ހުރިހާތަނުގައިވާ ޖާގަތަކުގައި ފާހަގަކުރެވިފައިވާ ފަދައިން މި އަހަރުގެ ޖާގަތަކުގައިވެސް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މި ތަކެއްޗަކީ ނީލަމަށް ފޮނުވަންޖެހޭ ތަކެތިކަމާއި، މި ތަކެތީގެ ލިސްޓުގައި މިނިސްޓްރީއަށް ފާއިތުވި 3 (ތިނެއް) އަހަރު މި މަރުޙަލާއިން، މިނިސްޓްރީން އެދިފައިވާ ގޮތަށް ލިސްޓުގައި ފޮނުވާފައިވާކަމާއި، މިކަމާގުޅިގެން 2022 ވަނަ އަހަރުގެ މާރިޗު މަހުގެ 2 (ދޭއް) ވަނަ ހަފްތާގެ ތެރޭގައި ޖެންޑަރ މިނިސްޓްރީން ޒިޔާރަތްކޮށް މި ތަކެތި މާލިއްޔަތު ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ނައްތާލުމަށް އަންގާފައިވާކަން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. ނަމަވެސް ބަޔަކު ފަރާތުން މީހުން ބަލަހައްޓާ މިފަދަ މެންޓަލްއިގެ ދިރިއުޅޭ މީހުންނަށް ފަސޭހައިން އެތެރެވެވޭނެ ނުވަތަ ސަލާމަތުން ނިކުމެވޭނެ މިންވަރަށް، މިހާރު ހުރި ތަކެތި ބަދަލުކުރުމަށް ފިޔަވަޅު އަޅާފައި ނުވާކަން ކޮމިޝަނުން ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

ނަފްސާނީ ބަލިމީހުން ހިމާޔަތް ކުރުމުގައާއި، ނަފްސާނީ ދުޅަހެޔޮކަން އިތުރުކުރުމަށް ފުރުޞަތު އެހީތެރިކަމުގައި އ.ދ.ން ގެންގުޅޭ އުސޫލުތަކުގެ 14 ވަނަ މާއްދާގެ 2 ވަނަ ޕެރެގްރާފުގައި ވާގޮތުން ނަފްސާނީ ފަރުވާދޭ ކޮންމެ މަރުކަޒަކަށްވެސް އަވަސް އަވަހަކަށް (ނުވަތަ އެކަށީގެންވާ މުއްދަތުތަކެއްގެ ތެރޭގައި) ޖެނެރަލް ހޮސްޕިޓަލްތަކުން ލިބޭ ފަދަ ފަރުވާއާއި، ބަލިމީހުންނަށް އަޅާލުމާއި ފަރުވާދިނުމުގެ ކޮންމެ ދާއިރާއެއްގައި ލިބެންޖެހޭ ސާމާނާއި ވަސީލަތްތައް ލިބެންޖެހެއެވެ.

6.2 ބަލިމީހުން ގިންތިކުރުން

މަރުކަޒުން ފަރުމާ ކުރަމުންދާ މީހުން ގިންތިކުރަނީ ނަފްސާނީ ބަލިމީހުންނާއި، އުމުރުން ދުވަސްވީ މީހުން އަދި އެހެނިހެން ނުކުޅެދުންތެރިކަން ހުންނަ މީހުންނަށް ބަލައިގަންނަކަމަށް "ހެއްސަހެޅިއަށް ބޭނުންވާ މީހުންގެ މަރުކަޒުގައި އެޑްމިޓްކުރާ ބަލިމީހުންނާމެދު އަމަލުކުރަންޖެހޭގޮތުގެ އުސޫލު ފޮތް"ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އެގޮތުން، ނަފްސާނީ ބަލިމީހުން ގިންތިކުރަނީ "ހައި ރިސްކް"، "މީޑިއަމް ރިސްކް" އަދި "ލޯ ރިސްކް"އަށް ބަހާލައިގެންނެވެ. އުމުރުން ދުވަސްވީ މީހުން އަދި އެހެނިހެން ނުކުޅެދުންތެރިކަން ހުންނަ މީހުން ގިންތިކުރަނީ އެނދުމަތީގައިވާ މީހުންނާއި، ފުރޮޅުލި ގޮނޑީގެ އެހީ ބޭނުންވާ މީހުން އަދި އާދައިގެ ވަގުތުގައި ހިނގާބިނގާވެވޭ މީހުންނަށް ބަލައިގެން މި ގޮތުގައި ބަހާލާފައިވެއެވެ.

ތިރިޔާއުމުގައި މިގޮތަށް ޢަމަލުކުރުމުގައިވެސްމެ، ބަލިމީހުން ވޯޑުތަކަށް ބަހާލައިފައިވަނީ އަންހެނުންނާއި، ފިރިހެނުން ވަކިންނާއި، މިގޮތުގެ ބަހާލުމަށް ބަލަހައްޓައިދިނުމަށް ތިރިޔާއުމުތަކުން ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މީގެއިތުރުން، 18 އަހަރުން ދަށުގެ ކުދިންވެސް ތިބެނީ ބޮޑެތި މީހުންނާއެކުކަން ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

ވޯޑު ނަންބަރު	ޖިންސު	މީހުން ބަހާލައިފައިވާގޮތް
2	އ	ނަފްސާނީ ބަލިމީހުން
3	އ	ނަފްސާނީ ބަލިމީހުން އަދި ހެއްސަހެޅިއަށް ބޭނުންވާ މީހުން
4	ފ	ނަފްސާނީ ބަލިމީހުން
5	ފ	ނަފްސާނީ ބަލިމީހުން އަދި ހެއްސަހެޅިއަށް ބޭނުންވާ މީހުން
6	ފ	ނަފްސާނީ ބަލިމީހުން އަދި ހެއްސަހެޅިއަށް ބޭނުންވާ މީހުން

ތާވަލު 1: ވޯޑުތަކަށް މީހުން ބަހާލައިފައިވާ ގޮތުގެ ތަފްސީލު

މަރުކަޒުން ފަރުމާ ކުރާ 18 އަހަރުން ދަށުގެ އަންހެން ކުދިންނާއި ފިރިހެން ކުދިން ބެއިތިއްބުމަށް ވޯޑު ނަންބަރު 7 (ހަތެއް) މަރާމާތުގެ މަސައްކަތް ނިމި އެސްޓިމޭޓް ބަޔަކާހަވާލު ކުރުމަށް މަސައްކަތް ކުރިއަށްދާކަމާއި، މި ވޯޑުގެ މަސައްކަތް 2022 ވަނަ އަހަރުގެ ޖުލައި މަހުގެ 31 ވަނަ ދުވަހަށް ނިމޭނެކަމަށް ލަފާކުރެވޭކަން 2022 ވަނަ އަހަރުގެ އޮގަސްޓް މަހުގެ 10 ވަނަ ދުވަހު ޖެންޑަރ މިނިސްޓްރީން ކޮމިޝަނާ ހިއްސާކޮށްފައިވާ މަޢުލޫމާތުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ. މި ވޯޑަށް 8 (އަށެއް) ކުދިންގެ ޖާގައިގެ ވޯޑެއްކަމާއި، އެގޮތުން މި ވޯޑަށް 4 (ހަތަރެއް) އަންހެން ކުދިންނާއި 4 (ހަތަރެއް) ފިރިހެން ކުދިންނަށް ތިބެވޭގޮތަށް ހެއްސަކޮށްދޭން މަރާމާތުކުރުމުގެ ވޯޑެއްކަން 2022 ވަނަ އަހަރުގެ މާރިޗު މަހުގެ 15 ވަނަ ދުވަހު ޖެންޑަރ މިނިސްޓްރީއާއެކު އޮންލައިންކޮށް ބޭއްވި ބައްދަލުވުމުގައި އެފަރާތުން މަޢުލޫމާތު ދީފައިވެއެވެ. މީގެއިތުރުން، މި ވޯޑު ތައްޔާރުކުރުމަށް ވޯޑުގައި ހުންނަންޖެހޭ މިންގަނޑުތަކާއި، ވޯޑަށް ބޭނުންވާ ތަކެތި ފޯރުކޮށްދެވިފައިވާކަން މި ބައްދަލުވުމުގައި ޖެންޑަރ މިނިސްޓްރީން މަޢުލޫމާތު ދީފައިވެއެވެ.

2017 އަދި 2019 ވަނަ އަހަރުގައި ކޮމިޝަނުން ކޮށްފައިވާ ޒިޔާރަތްތަކުގައި މަރުކަޒުން ފަރުމާ ކުރަމުންދާ 18 އަހަރުން ދަށުގެ ކުދިން ބެލުމަށް ކޮންޓްރެކްޓު އުސޫލުން ނަގާފައިވާ ހެލްޕަރ މުވައްޒަފުން ތިބިކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވީނަމަވެސް 2020 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން 18 އަހަރުން ދަށުގެ ކުދިން ބެލުމަށް ހެލްޕަރުންގެ ވަކި މުވައްޒަފެއް ނުހުންނަކަމަށް މުވައްޒަފުން މަޢުލޫމާތު ދީފައިވެއެވެ. ހަމަމިފަދައިން މި އަހަރުގެ ޒިޔާރަތުގައިވެސް 18 އަހަރުން ދަށުގެ ކުދިން ބެލުމަށް ވަކި ހެލްޕަރ މުވައްޒަފުން އަދި ހެލްޕަރ ވަކިން ނުލިބޭކަމާއި، ނަމަވެސް މަރުކަޒުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި 18 އަހަރުން ދަށުގެ 2 (ދޭއް) ކުދިން

ތިބިކަން މަރުކަޒު ހިންގުމުގައި އިސްކޮޅު ހަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކުން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުންނާއި ކޮމިޝަނުން ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ. 18 އަހަރުން ދަށުގެ ކުދިން ބަލަހައްޓާ ވޯޑުތަކުގައި މުވައްޒަފުން އާންމުކޮށް ޑިއުޓީގައި އުޅޭ ސަރަހައްދުގައި އެ ކުދިން ބައިތިއްބާކަމަށް މުވައްޒަފުން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުންނާއި ކޮމިޝަނުން ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ. މިގޮތުން މި ކުދިން ބައިތިއްބާއިރު، މި ވޯޑުތަކުގައި ޑިއުޓީ މުވައްޒަފުން މަދުވުމުގެ ސަބަބުން، ކުއްޖާ އޮންނަ އެނދުން ދަށަށް ނުވެއްޓޭނެހެން (ފިޒިކަލް ރެސްޓްރެއިންޓް) އަދި ކުއްޖާގެ އަމިއްލަ ނަފްސަށް ގެއްލުމެއް ނުދެވޭނެހެން ކަރަވަރުކުރުމަށް އެނދުގެ ފައިގާނު އަތުގައި ނުވަތަ ކޮޅާ ތަނުގައިން ހުންނަ އަންނައުނުގައި ވާލުކޮށް އަޅުވާލައި ބަހައްޓާކަމަށް މުވައްޒަފުން މަޢުލޫމާތުދީފައިވެއެވެ. މަރުކަޒުގެ ވޯޑުތަކަށް ކޮމިޝަނުގެ ޒިޔާރަތްކުރިއިރު، މިގޮތަށް ކުދިންގެ އަންނައުނާއި އަދި އަތުގައި ވާގިއާއިކު ނަރުގަނޑު އަޅުވާފައި ހުރި 2 (ދޭއް) ކުދިންނަށް ފެނި މަސައްކަތް ކުރެވޭ ގޮތަކަށް ނުބޭނުންކުރެވެމުން ދިޔަކަން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ. މި 2 (ދޭއް) ކުދިންނަކީ ފިސް ނުކުރެވޭ ބައްޔަކަށް ޓެސް ކޮށްފައިވާ ކުދިންނެވެ. 2 (ދޭއް) ކުދިންނަކީ މުވައްޒަފުން ދިރާސާ މަޢުލޫމާތުދިންނާއި ދިމާލަށްޓެކަށް ބެލިބެލުމުން ކޮމިޝަނަށް ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.

6.3 ބަލިމީހުންގެ ސާފުތާހިރުކަން

މަރުކަޒުން ފަރާތް ހެދުމުގަ މީހުންގެ ތަރުއިން އަމިއްލައަށް ސާފުތާހިރުވެ އުޅުއްވާދިނުގެ ބަލިމީހުން އެ މިހަކު ބަރުނަކުރާ ތަކެތި އެ މިހަކަށް ހެއްސަނަރޭފާ އަދާކުރެއްވުމަށް ބަލަހައްޓާފައިރުކަން ކޮމިޝަނުން ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ. ނަމަވެސް، އަމިއްލައަށް ސާފުތާހިރުވެވޭނެ ބަލިމީހުން، ސާފުތާހިރުކުރުމުގެ ކަންކަން ކުރަމުވެކުރުން ބަލަހައްޓާކަމަށް، މިގޮތަ ބަލިމީހުންގެ ތަކެތި ވޯޑުތަކުގެ ސައިބޯ ރަށުގެ ކަމޭގައި ބަލަހައްޓާފައިރުކަން ކޮމިޝަނުން ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ. ބަލިމީހުންގެ އަންނައުނު ބޭލުއްޖުމަކަށް ހުރި ކަމޭޖެހޭ ތަކެތިގެއާއި ޓޫތުމަރިގައި އުނުނ އަހަރުތަކެއްޓެކުސް އުނިވަރުއިން އުޅުއްވުސް ތަރުއިބޯއިނުޓި އަންނައުނު ކުރިއާގެ ރިވެލަށް ކޮމިޝަނުން ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ. އަންނައުނު ބަދަލުޖެހުމަށް ހުރި ގިނަ އަވަހާރަށް ބަހައްޓާ ހަދާވާކަމަށް ފާހަގަކުރެވިފައެވަނީ އަދި ކޮންމެ އަވަހާރައްޕުސް ޓޫތުބްރަޝް އަންނައުނު ދިރިއުޅެވޭކަން ކޮމިޝަނުން ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.

ކޮމިޝަނުން މަރުކަޒަށް ކުދިން ކުރި ޒިޔާރަތްތަކާ ހިސާބުން ކުރު ޒިޔާރަތްތަކުގައި ބަލިމީހުން ބަރުނަކުރާ ތަކެތިއްޔަ ބައިހީމަ ހުރިކަމަށް ކުދިން ސާއިން ބަހައްޓާނެ ބަލިމީހުން ޖަހައިގެން އަންނައުނު ގިނަ ތަނެއްޓަށް ބިދި ބޭނުމުން ބަހައްޓައިރުކަން ކޮމިޝަނުން ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.

މަރުކަޒުން ފަރާތް ހެދުމުގަ ބަލިމީހުންގެ އަންނައުނު ތަކެއް، ވޯޑުތަކުގައި ބޭނުންކުރާ ބޭސްޓް އަދި ބެޑްޝީޓުކަމަކަށް ތަކެއް ދޫވޯމަސްއަކީ ކެންޑީރޫމުގައި 3 (ތިނެއް) މުވައްޒަފުން މަސައްކަތްކުރާތަކެއް، މިގެތެރެއިން 1 (އެކެއް) މުވައްޒަފު އުޅުމުން ދޮވެސްވޫގެ ސަބަބުން މި އަހަރުގެ އެޕްރިލް މަހުގައި ރިޓަޔަރވާކަމަށް ކެންޑީރޫމުގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުން މަޢުލޫމާތު ދިންނައެވެ. ކެންޑީރޫމުގައި 2 (ދޭއް) މެޝިން ތަކެއް ދޫވޯމަގާ އަދި 2 (ދޭއް) މެޝިން ހިއްކުމަށް ބޭނުންކުރާކަމަށް، އަންނައުނު ދޫވޯމަށް ބޭނުންވާ ތަކެއް ޑިޓާޖަންޓް ލިބޭކަން މުވައްޒަފުން ދިރާސާ މަޢުލޫމާތުދިންނާއި ކޮމިޝަނުން ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ. ކެންޑީރޫމުގައި ދޫނުކަ ތަކެއް ހިލޭމުން ވޯޑުތަކުގެ ގެންދިއުމަކަށް ފަރުދުރުމަކަށް މަރުކަޒުން ފަރާތް ހުރި ބަލިމީހުންގެ ބޭރުގެ "ރަނގަޅު"ފެރިއިވިބް ބަރުން ބަލިމީހުން އެހެރިވެދިނުމަކަށް މުވައްޒަފުން މަޢުލޫމާތުދިނީފައެވެ.

ބަލިމީހުންގެ އަންނައުނު ދޫވޯމަށް ފާހަގައަށް ވަކިވަކިން ކަމަށް ނަމަވެސް ވަކި ބަލިމީހެއްގެ އަންނައުނު ވަކިކުރުމަށްޓަކައި ނަމްބަރަކާ އަދި ލޭބަލިންގ ނަންބަރު ކަމަށް މުވައްޒަފުން ދިނީފައެވެ.

މަރުކަޒުން ފަރުވާ ހޯދަމުންދާ މީހުންގެ ތެރެއިން ގަނޑުމަތިވެފައިވާ މީހުން "ތަންފާރު (ބެޑް ސޯ[1])" ހެދިފައި ތިބީ ބަލިމީހުންނަށް "ބެޑް ބާތު[2]" ދޭކަށް ނަރުހުންނަށް ފަސޭހަ ވަރުގެ ބަލިމީހުން ފުރާޅުގެ ގޮނޑީގައި ފާހާނާއަށް ގެންގޮސްގެން ފެން ވަރުކުރުވައި، އަލިއަލިއަން އުޅޭވަރުގެ މީހުން އަލިއަލިއަން ފެންވަރާލަން މުވައްޒަފުން މަސައްކަތްތަކުގައި ދެއްވައިފައެވެ. ތަންފާރު ހެދިފައިވާ ބަލިމީހުންނަކީ ބަލިވެގެން އިންދިރާ ގާނދީ މެމޯރިއަލް ހޮސްޕިޓަލް (އައި.ޖީ.އެމް.އެޗް)ގައި އެޑްމިޓްކޮށްގެން ބެލެހެއްޓުމަށްފަހު މަރުކަޒަށް ގެނައުމުން ފާރު ހެދިފައިވާ ބަލިމީހުންނެވެ، އަދި މީހުންގެ ބަލިބާރުތަކުގެ ގޮތުން ފާރުތައް ހިކުމަށް ދުވަސްނަގާކަމަށް މުވައްޒަފުން މަޢުލޫމާތު ދެއްވައިފައެވެ.

ގަނޑުމަތިވެފައި ތިބޭ މީހުން ހެނދުނު 7:30ގެ ކުރިން މޫނުދޮއްވައި، ނޫނީ ހަށިފޮހެލުމަށްފަހު ބްރޭކްފާސްޓް ބައިތިއްބާކަމަށް، ހެނދުނު 10:00 އާއި 11:30އާ ދެމެދުގައި ބެޑް ބާތްދޭކަމަށް، ފުރާޅުދީ ގޮނޑީގައި ފާހާނާއަށް ގެންގޮސްދެނީ މީހުން ހެނދުނު 7:30ގެ ކުރިން (ހެނދުނު ދަންފަޅޭގެ ގައިޗާ ފެނުގެ ކުރިން) ފެންވަރުވާކަމަށް މުވައްޒަފުން މަޢުލޫމާތު ދެއްވައިފައެވެ. މެދުރޭއާއި، ހަވީރުގަނޑުގައި، ގަނޑުމަތިވެފައި ތިބޭ މީހުންގެ މޫނުދޮވެ ނޫނީ ހަށިފޮހެލުމަށް ހަދާކަމަށްވެސް މި ފާހަގަކަން މަޢުލޫމާތު ދެއްވައިފައެވެ.

ކޮމިޝަނުން މަރުކަޒަށް މި އަހަރު ކުރި ޒިޔާރަތުގައި މަރުކަޒުގައި ބަލަހައްޓާ މީހުންގެ ތެރެއިން އުމުރުން ދުވަސްވީ ގަނޑުމަތިވެފައިވާ މީހުން ފަތިހު 4:00ގެ ކުރިން ފުރާޅުދީ ގޮނޑިއެއްގައި ފާހާނާއަށް ގެންގޮސް ކަމަކުރުވާކަމަށް ފެންވަރުވާކަމަށް، މިގޮތުން ފެންވަރުވައިދީ ހެދުން ބަދަލުކޮށް ކަމުގެ ބަދަލުގައި އަނިޔާވެރި، އިހުސާސްކުރަމުން ބައެއް ކަމަކުރުވާކަމުން އަނގަބަސް އުމުރުން ދުވަސްވީ ބައެއް މީހުން މަޢުލޫމާތު ދެއްވައިފައެވެ. ގަނޑުމަތިވެފައިވާ ބަލިމީހުން ހެނދުނު 05:00 އާއި 06:30 ދެމެދުގެ ވަގުތުގައި ފާހާނާއަށް ގެންގޮސް ފެންވަރުވާކަން 2016 ވަނަ އަހަރު ކޮމިޝަނުން މަރުކަޒަށް ކުރި ޒިޔާރަތުގައި ފާހަގަކުރެވި، ކަމާގުޅޭ ހުރި އިދާރާތަކުގެ ސަމާލުކަމަށް ގެނެސްފައިވާނެއެވެ.

މަރުކަޒުން ފަރުވާ ހޯދަމުންދާ މީހުންގެ ފިޒިއޯތެރަޕީގެ ޚިދުމަތް ކޮންމެ ދުވަހެއްގެ 12:00 އާ ހަމައަށް ކުރިއަށް ގެންދާކަމާއި، އެގޮތުން ކޮންމެ ސެޝަނެއް މަސައްކަތްކުރާ މުއްދަތަކީ 6 (ހައެއް) ނުވަތަ 7 (ހަތެއް) މީހުންގެ ފިޒިއޯތެރަޕީގެ ކަންތައްތައް މަރުކަޒަށް އައިސް ކުރާކަމަށް މުވައްޒަފުން މަޢުލޫމާތު ދެއްވައިފައެވެ. ބަލިމީހުންގެ ހާލަތަށް ބަލައިގެން ކަންތައްތައް ކުރިއަށް ގެންދާކަމަށް މުވައްޒަފުން މަޢުލޫމާތު ދެއްވައިފައެވެ.

ބަލިމީހުން ސަލާމަތުން ބޭނުންވާ ތަކެތި ދެމުން ފިޒިއޯތެރަޕީގައި ބޭނުންކުރާ ތަކެތި ބާއްވައިފައި، އެފަދަ ތަކެތި ހިފެހެއްޓުމާއި ބަލަހައްޓާކަމަށް މުވައްޒަފުން މަޢުލޫމާތު ދެއްވައިފައެވެ.

6.4 ވޯޑުން ބޭރަށް ނިކުތުން

ހެނދުނު 08:30 ން 17:30 އަށް 2 (ދޭއް) ނަންބަރު އަދި 3 (ތިނެއް) ނަންބަރު ވޯޑުގައި އުޅޭ ބަލިމީހުން ފިޔަވައި އެހެން މީހުންނަށް މަރުކަޒުގެ ގޯތިތެރޭގައި ނިކުމެއުޅުމުގެ ފުރުސަތު އޮންނަކަމަށާއި، ނަމަވެސް ކޮވިޑް-19ގެ ބަލިމަޖެހުމާ ގުޅިގެން މަރުކަޒުން ފަރުވާ ހޯދަމުންދާ ބަލިމީހުން ވޯޑުތަކުން ބޭރަށް ނިކުމުމުގެ ކަންތައްތަކަށް މަޖުބޫރުވެފައިވާތީ ގުޅިގެން ކުރިން ވޯޑުން ބޭރުގައި ހޭދަކުރާ ވަގުތު މިހާރު ބަލިމީހުން ވޯޑުން ބޭރުގައި ހޭދަކުރާ ވަގުތު ކުޑަވެފައިވާކަމަށް މުވައްޒަފުން މަޢުލޫމާތު ދެއްވައިފައެވެ.

[1] Damage to an area of the skin caused by constant pressure on the area for a long time.
[2] A bed bath is done to help wash someone who cannot get out of bed.

ކޮވިޑް-19ގެ ބަލިމަޑުކަމުގެ ކުރިން ޝެޑިއުލްކޮށްގެން މަދުން ނަމަވެސް ބައެއް ޚިދުމަތްތައް ބަލިމީހުންނަށް ލިބެން ބޭރުގައި ކުރިއަށް ގެންދިޔަކަމަށާއި ނަމަވެސް މިހާރު އެފަދަ ޚިދުމަތްތައް ކުރިއަށްނުގެންދާކަމަށް މުވައްޒަފުން މައުލޫމާތުދީފައިވެއެވެ.

ދާންމަތިވެފައިވާ މިހެން ބަންދުވެފައިވާނަމަ އަދި މުވައްޒަފުންނަށް ޖެހިގައި ހުސްވަގުތުގައި ނަމަ، ފިޔަވަޅު ގޮސްނޭގައި އެ ބަލިމީހާއެ، އެ ވޯޑެއް ހުސްކަ ސަތަރަވްދުކަން ނުބެލޭކަމަށް މުވައްޒަފުން މައުލޫމާތު ދީފައިވެއެވެ.

ބަލިމީހުން ބޭރުގައި އުޅުއްވުމުގައި ސޯޝަލްޑިސްޓެންސްކުރުމަށް ގިނަ ސޯޝަލްޑިސްޓެންސް ނުހިފާކަމާ ނަމަވެސް 1 (އެކެއް) ސޯޝަލްޑިސްޓެންސް ޕާޓިޝަން ފޯލްޑިންގްސްކްރީން ބަލިމީހުން އުޅޭ ޓްރޮލީގައި ބަހައްޓަންޖެހޭކަމަށް ކުއަރަންޓީނު މައުލޫމާތު ދީފައިވެއެވެ. މިގޮތުން، ބަލިމީހުންނަށް ހާސްދު ގޭގައިވެސް ކުރިން ސޯޝަލްޑިސްޓެންސް ޓްރޮލީތަކުގެ ބަޔަކަށް ނަމަވެސް މިހާރު ނުހިފާކަމަށްވެސް މި ފިޔަވަޅުތަކަށް މައުލޫމާތު ދީފައިވެއެވެ.

6.5 ޢާއިލީ ގުޅުން

މި މަރުކަޒުގައި ފޯނުކޯލު ނުބައްދަލުކުރަން ވަކި ފޮށެއް ބަލަހައްޓަމުންދާކަމާއި ނަމަވެސް މި ފޮށުގައި ހިފެހެއްޓޭނެކަމަށް ބައެއް މައުލޫމާތު ހިމަނާފައިނުވާކަމާ ޒިޔާރަތުން ބަލާބެލުމުން ކޮމިޝަނަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. އެގޮތުން، ފޯނުކޯލު ފަހަރަށްވާ ގެ ހިމަނާފައިވިނަމަވެސް ކޯލު ނިންމުމުގެ ހިމަނާފައި ނުވުމުން ފޯނުކޯލު ފުރުޞަތުދީފައިވަނީ ކަމާ ވަގުތުކޮޅަކަށް އެނގެންނުވާކަން ޒިޔާރަތުން ބަލާބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މަރުކަޒުގައި ތިބި ޑޮކްޓަރުން ދުރަސްކޮށް މީހުންނާއި ނަރުސުން ބައްދަލު ޤަވާޢިދުން ގިނަ މީހުންގެ ޢާއިލާތަކުން މި ފަރާތްތަކަށް ނުވާކަމާއި، މަރުކަޒުން ޢާއިލާތަކަށް ގުޅުމުން ފޯން ޖަވާބުދާރީކަން މުވައްޒަފުންނާއި، ބަލިމީހުން ދިރުވާ މައުލޫމާތުދޭންނާއި، ހިމާޔަތްކުރުމުގެ ބަލާބެލުމުން ކޮމިޝަނަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. އެގޮތުން، ޢާއިލާއަށް ގުޅާއިރު ބައެއް ނަންބަރުތަކުން ބަދަލުވެފައިވާކަމާއި، ބައެއް ނަންބަރުތަކަށް ޖަވާބު ނުދޭކަމަށް އަދި ބައެއް މީހުން ފޯނު ބަލާ ނުގުޅާކަމަށް ހިމަނާފައިވާކަން ޒިޔާރަތުން ބަލާބެލުމުން ކޮމިޝަނަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

ކޮވިޑް-19ގެ ބަލިމަޑުކަމާ ގުޅިގެން މަރުކަޒަށް ޢާއިލާ އައިސްގެން ކުރިއަށްގެންދިޔަ ބައްދަލުވުންތައް މަރުކަޒުން ހުއްޓާލާފައިވާކަމަށް މުވައްޒަފުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ. ކޮމިޝަނުން 2021 ވަނަ އަހަރު މަރުކަޒަށް ކޮށްފައިވާ ޒިޔާރަތުގައި ފާހަގަކުރެވިފައިވާ ގޮތުން، މަރުކަޒުގައި ބަލަހައްޓާ ފަރާތްތަކުގެ އެ މީހުންގެ ޢާއިލާއިން ބަލާ ފޯނުކޯލުކުރުމުގެ އިންތިޒާމު ބަދަލުކޮށްދީފައިނުވާކަން، އިތުރު ބަދަލެއް އައިސްފައިނުވާކަމަށް މުވައްޒަފުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

ބަލިމާ ގެންގޮސް މިނިސްޓްރީއާ ޙަވާލުކުރާއިރު ޢާއިލާއިން ޝާމިލުކުރަން ހިމާ އިޖުރާއަތުގައި ، ބަލިމީހުންނަށް ދޫވާ ފަރުވާއާއި ޖިސްމާނީ ބަދަލުތަކާގުޅޭ މަޢުލޫމާތު ބަލިމީހުންނާއި ޢާއިލާ މީހުންނާ ހިއްސާކުރުމަށް ހިމަނާފައިވާކަން ބަލާބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

6.6 ޝަކުވާ ހުށަހެޅުމުގެ ނިޒާމު

ޝަކުވާ ހުށަހެޅުމަށް ވަކި ފޯމެއް ނިޒާމެއް މަރުކަޒުގައި އޮތުމަކީ ގާއިމުކޮށްފައިވާކަމާއި، ނަމަވެސް މަރުކަޒުން ފޯމާ ހުށަހަޅާ ބަލިމީހުންނަށް އަދާކުރެވޭ ޝަކުވާ ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުޞަތު ނެތްކަމަށާއި، އެގޮތުން ބަލިމީހުން ނަރުސުން ޑޮކްޓަރުންނާއި، ސޯޝަލްވޯކަރުންނާ އަދި މަރުކަޒުގެ އިދާރީބައިގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންނަށް ޝަކުވާ ހުށަހެޅޭނެކަމަށް މި

އަހަރުގެ ޒިޔާރަތްތަކުގައި މަރުކަޒު ހިންގުމުގައި އިސްކޮށް ހަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކުން މަޢުލޫމާތު ދީފައިވެއެވެ. ނަމަވެސް ޝަކުވާ ހުށަހެޅުމުގެ ކަންކަން ލިޔެކިޔުމުން ބަލަހައްޓަމުންދާކަމަށް މުވައްޒަފުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

މަރުކަޒުން ފަރުވާ ހޯދަމުންދާ ފަރާތްތަކަށް ޝަކުވާ ހުށަހެޅުމަށް މަރުކަޒުގެ ކޮރިޑޯގައި ޝަކުވާ ބޮކްސް ބަހައްޓާފައިވާކަމާ، ނަމަވެސް އެ ފޮށިން ބަލައިގަތުން ގިނަދުވަސް ވަނީ ޝަކުވާގެ ބަދަލުގައި ހަވާލާއި ސްކޫލް ކަރުދާސް ފަދަ ތަކެތިވަނީ 2017 ވަނަ އަހަރު ކުރީގެ ޝަކުވާތަކުން މަރުކަޒަށް ކުރި ޒިޔާރަތްތަކުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ. މިގޮތުން އެ ފޮށިން ލިބޭ އެއްވެސް ލިޔުމެއް ބޮކްސް މަރުކަޒުގައި ބަލަހައްޓާފައިވާކަމާއި، އަދި ބަލިމީހުން އަނގަބަހުން ކުރާ ޝަކުވާ ތަކުގެ ރިކޯޑް މަރުކަޒުގައި ބަލަހައްޓައިގެން ނުވާކަން އެ އަހަރުގެ ޒިޔާރަތުގައި ކޮމިޝަނުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

7. ބޭސް ފަރުވާގެ އިތުރުން ހިނގާ ޕްރޮގްރާމްތަކާއި ހަރަކާތްތައް

ގާރޑިއަން ބޭނުންވާ މީހުންގެ މަރުކަޒުން ފަރުވާ ހޯދަމުންދާ ފަރާތްތަކަށް ބޭސްފަރުވާއާއި ފިޒިއޯތެރަޕީގެ އިތުރުން އެ މީހުން ރިހެބިލިޓޭޓް، އަމިއްލައަށް ބޭނުންވާ ޒަރޫރީ ކަންކަން ކުރުމަށް ދަސްކޮށްދީ، މުޖުތަމަޢުއާއި ނުވަތަ އާއިލާއާއި އަނބުރާ ގުޅުއްވުމަށްޓަކައި އިތުރު މަސައްކަތްތައް ކުރަމުންދާކަމަށް ކުރީގެ އަހަރުތަކުގައި ކޮމިޝަނުން ކުރި ޒިޔާރަތްތަކުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާއިރު މި އަހަރުގެ ޒިޔާރަތުގައިވެސް ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ. މިގޮތުން ބަލިމީހުންނަށް ބޭސް ދިނުމުގެ އިތުރުން އެކަށީގެންވާ ހަރަކާތްތަކުގައި އެމީހުން ބައިވެރިކުރުމާއި، ނަފްސާނީ ބައްޔާއި ގުޅޭ ތަމްރީނުތަކާއި ކުލަޖެހުން ފަދަ ހަރަކާތްތަކުގައި ބައިވެރިކުރުމަށް ކުރާ މަސައްކަތްތަކާއި، ތަޢުލީމީ ހަރަކާތްތަކުގެ އިތުރުން އެމީހުންގެ ކުޅިވަރު ފަދަ ކަންކަމުގައިވެސް ބައިވެރިކުރުވަމުންދާކަމަށް، މިފަދަ އެއްވެސް ޕްރޮގްރާމްތަކެއް ނުހިންގާކަމަށް ނުވަތަ ކުޅިވަރު ކުޅުމުގެ ފުރުޞަތު ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުތަކާއި ފާހަގަކޮށްފައިވާ ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

ވޮކޭޝަނަލް ބަލިމީހުންނާ އެކުގެ ގުޅުން މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުން ބަލިމީހުންގެ ޒަރޫރީ ކަންކަން ކޮށްދިނުމަށް ފަރުވާ ދޭ ފަރާތް ބަލިމީހުންގެ މަސައްކަތް ފިޔަވައި ބަލިމީހުން އެކަނި ކޮށް ރޯގާ ރޯގާ ރެކެވުމާ ބަޔަކުލާ ދިނުމުގެ މަޤްޞަދުގައި ބަލަހައްޓާ މަރުކަޒުގެ ސްޓާފުން ކޮޅުކާ ފުރާ ބަޔަކަށް މަސައްކަތްކުރާ ވޮކޭޝަނަލް ތެރަޕިސްޓް ޕްރޮގްރާމްތަކުން ފަރުވާ ކަޑައަޅާ ސަރުކާރަށް ބަލިމީހުންގެ ޒަރޫރީ ކަންކަމާ ގުޅިގެން މަސައްކަތް ކުރަމުންދާކަމަށް، ވީމާ ކަންކަމުގައި ބަލިމީހުންނަށް ވަކިތަނެއް ބަހައްޓަނުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ. އަދި ބޭނުމީ މަސައްކަތް ފުރުޞަތު ވަކި މަސައްކަތް ދިޔުމަށް ޓްރެއިނިންގ ފޯރުކޮށްދޭ އެދުމަށް ފާހަގަކޮށްދީ ބަޔާން ކުރުމަކީ ބަލިމީހުންނަށް ފުރުޞަތު ދިނުމަށްވާ މަސައްކަތްތަކެއްކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. ނަމަވެސް ބައެއްގެ ބަލިމީހުން ކުރާ ކުޅިވަރު ތަކެއްގެ ސަބަބުން މަސައްކަތް އެމީހުންނަށް ދީ، މިފަދަ ހަރަކާތްތަކުގައި ބައިވެރިކުރުވުމަށް ފުރުޞަތު ދޭތީ، މަސައްކަތުގެ މަރުކަޒެއްގައި ޓްރެއިނިންގ ޕްރޮގްރާމްތައް ބަލިމީހުންނަށް ރާވައި ޝަކުވާގައި ފާހަގަކޮށްފައިނުވާ މަސައްކަތަކީ ކޮމިޝަނުން މިފަދަ ފަރުވާއާއި ގުޅޭ ފަރުވާއިން ކަންކަމަށް އުޅޭ މަސައްކަތްތަކުން ކޮމިޝަނުން ފާހަގަކުރެވޭތީއެވެ.

ސައިކޮލޮޖިސްޓްގެ، ސައިކިއެޓްރިސްޓްގެ، ޕޯޓް ޓެރަޕިސްޓްގެ ފިޒިއޯތެރަޕިސްޓް އަދި ސޯޝަލް ވޯކަރުންގެ ޚިދުމަތް މަރުކަޒުން ފަރުވާ ހޯދަމުންދާ މީހުންނަށް ބޭނުންވާ ސަރަޙައްދު މަރުކަޒުން ޕްރޮގްރާމް ފަރުވާ ހޯދުމަށް ފަދަ ތަނުގައި ޕްރޮގްރާމްތަކުގެ ޚިދުމަތްތަކާއި ފާހަގަކޮށްފައިވާ މި ފަރާތްތަކުގެ ޚިދުމަތް މަރުކަޒުން ފަރުވާ ހޯދަމުން ބޭނުންވާ ބެލެހެއްޓުން ފަދަ ސަރަޙައްދުގެ 2014 ވަނަ އަހަރު ކޮމިޝަނުން ކުރި ޒިޔާރަތުގައި ފާހަގަކޮށް ދީފައެވެ

ތަޢުލީމުދޭކަން، ކަމާބެހޭ އިދާރާތަކާ ހިއްސާކޮށްފައިވާ ރިޕޯޓުގައި ހުށަހަޅާފައިވިނަމަވެސް، މިކަމަށް އިޞްލާޙުގެ ގޮތުން ގެނެވިފައިނުވާކަން ކޮމިޝަނުން ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މީގެއިތުރުން، އީ.ޕީ.އެސް.އިން ކޮމިޝަނަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ހުށަހެޅުންތައް ތަންފީޛުކުރުމާ މިންވަރާބެހޭގޮތުން ޖެންޑަރ މިނިސްޓްރީން 2021 ވަނަ އަހަރު ހިއްސާކުރައްވާފައިވާ މަޢުލޫމާތުންވެސް މި ހުށަހެޅުމަކީ އިޞްލާޙު ގެނެވިފައިނުވާކަން ކޮމިޝަނަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

> ޤާނޫނު ނަންބަރު 8/2010 (ނުކުޅެދުންތެރިކަން ހުންނަ މީހުންގެ ހައްގުތަކާއި ރައްކާތެރިކަމާއި މާލީ އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ޤާނޫނު)ގެ 21 ވަނަ މާއްދާ "ސްކޫލް ތަޢުލީމު" ގެ (ބ)ގައި ނުކުޅެދުންތެރިކަން ހުންނަ މީހުންނަށް ލިބިދެވޭނެ އެކިއެކި ހިދުމަތްތައް އެމީހުންގެ އަމިއްލަ ދުވަސްވަރުގައި ތިބެގެން ނުވަތަ އެ ދުވަސްވަރާ ގާތުން ލިބޭނެ ގޮތް ޔަގީންކުރުމަށްޓަކައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. މި ހިދުމަތްތަކުގެ ތެރޭގައި ތިރީގައިވާ ކަންތައްތައް ހިމަނަންވާނެކަމަށްވެސް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އެގޮތުން؛
>
> 1. ނުކުޅެދުންތެރިކަން ދެނެގަނެވޭނެ ގޮތާއި އެފަދަ މީހުންނަށް ދޭން ޖެހޭ ބޭނުންތަކާ ބެހޭގޮތުން ނުކުޅެދުންތެރިކަން ހުންނަ މީހުންނާއި އެމީހުންގެ އާއިލާތަކަށް، މައުލޫމާތު ދިނުމާއި ތަމްރީން ޕްރޮގްރާމްތައް ހިންގުމާއި ނުކުޅެދުންތެރިކަން ބަލައިގަތުމަށް.
> 2. ބްރެއިލާ މަގުފަހިކޮށްދިނުމާއި އިޝާރާތުގެ ބަހުގެ ފުރުޞަތު ނަމޫނާ އިޝާރާތުގެ ބަސް.
> 3. ދިރާސާކުރުމާއި ޢިލްމީ ދާއިރާތަކާއި ސްކޫލު ދާއިރާއާއި ބެހޭ ދާއިރާތަކާއި މުއައްސަސާތަކުން މިފަދަ ފުރުޞަތު.
> 4. ތަމްރީނު އެކިއެކި ނުކުޅެދުންތެރިކަން ދެނެގަތުމަށް ވަޒީފާތަކާއި ނިސްބަތްވާ ބޭނުން ހިފުމަށް މަގުފަހިކޮށްދިނުން.
> 5. ނުކުޅެދުންތެރިކަން ހުންނަ މީހުން، އެމީހުންގެ ނުކުޅެދުންތެރިކަމާއި އެ ނުކުޅެދުންތެރިކަން އިތުރަށް ގެއްލުވާ ނުދިނުމަށް ބޭނުންވާ ސްކޫލް ފެންވަރާއި އެންމެވެސް ފެންވަރުގެ ފަރުވާ ލިބޭނެ މަގުފަހިކޮށްދިނުން.

މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންތައްތަކާއި ހިދުމަތްތައް މި ކަންތައް އަމަލުކުރުމުގައި ދެނެގަތުމަށް ގެއްލުންތަކާއި އެކަމުގައި ގޮތުގެ ގޮތުން ޕްރޮގްރާމްތަކުގެ ރާވާ، ޕްރޮގްރާމްތަކުގެ ހިންގުމަށް ކޮމިޝަނުން ހުށަހަޅާފައިވާ ހުށަހެޅުމާ ގުޅިގެން، އީ.ޕީ.އެސް ފައުންޑޭޝަން[3] އާއި ގުޅިގެން ގެނައުމުގެ އަހަރު އަންގަސްޓް(އީ.ޕީ.އެސް)އެއްގައި ޖެންޑަރ މިނިސްޓްރީން ސާއިކޮލޮޖީގައިވާގޮތާ، އެގޮތުން މި އަހަރު (2022) ތެރޭގައި ބަލައިގަތުން ދެކޮޅަށްތެރޭގައި އެއްވެސް ދިރާސާކޮށްދިނުމާއި، ހުށަހެޅި ދިރާސާކޮށްދިނުމުގެ ޕްރޮގްރާމްތަކާ ހިންގުމަށް ފޯރުކޮށް މި ދާއިރާގެ ހިންގުމުގައި އިސްކަން ހަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކުންނާއި، ހުށަހެޅުންތަކާ ގުޅިގެން 2021 ވަނަ އަހަރު ޖެންޑަރ މިނިސްޓްރީން ހިއްސާކުރައްވާފައިވާ މައުލޫމާތުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

މަޢުލޫމާތު ފަރާތް ހޯދާ ފަރާތްތަކުން ބޭނުންކުރުމަށް ތަރުބިއްޔަތުގެ މަޢުލޫމާތުގެ ސްކޫލް ބައިގެ ފުރަތަމަ ފަރާތެއް ބަލައިގަނެފައި ހުރިކަމާއި، މި ތަނުގައި ޝަރުޢީ ތަރުތީބުގައި ފަރާތްތައް ބަރާބަރު ފައިސާއާ ނަމަވެސް ތަނުގައި ހުރި ފަރާތްތަކާ ގުޅޭ ދުރުވެފައިވާ ފަރާތްތަކާއި، ތަނަށް އެއްވެސް ވަރަކަށް އަދި ފަރާތް ލިބިފައިވާ ކުރިއެރުން ދިޔައީ މައުލޫމާތުން ކޮމިޝަނަށް ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

---

[3] EPS Foundation is an NGO registered by the past pupils of the EPS School to revive the name of the school and carryout educational activities in the Maldives.

ތަސްވީރު 2: މަޙްބަސްގެ ލައިބްރަރީ

ޤާނޫނުއަސާސީގެ 2 ވަނަ ބާބުގެ 36 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ ތަފާތުކުރުމެއް ނެތި އުނގެނުމުގެ ޙައްޤު ކޮންމެ މީހަކަށް ލިބިގެންވާނެކަން ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. ހަމަމިއާއެކު، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ކުށެއްކުރިން ބައިތިއްބާ މަޙްބަސްތަކުގައި މަޙްރޫމުން ހުންނަންވާނެ މިންގަނޑުތަކުގެ ގަވާއިދު (ޤަވާޢިދު)ގެ 15 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުން، ކޮންމެ ކުށްވެރިއަކަށްވެސް، ތަޢުލީމާއި މަސައްކަތުގެ ތަމްރީނުގެ ފުރުޞަތު ސަލާމަތުންނާއި މަޙްބަސްއިން ލިބެން ހުންނަންވާނެއެވެ. އަދި މިކަންކަމުގައި ކުއްޖާގެ އުމުރާއި، ކުއްޖާ ކުރިމަތިވެފައިވާކަންތަކާއި، ކުއްޖާގެ ތަރައްޤީއަށް ރިޢާޔަތްކުރަންވާނެއެވެ. އަދި ކުއްޖާގެ ޢިއްޒަތްތެރިކަމާއި ހިތްވަރު ބޭނުންވާ ވަސީލަތްތަކެއް މަޙްބަސްގައި ކުއްޖާއަށް ފޯރުކޮށްދޭންވާނެއެވެ. އަދި މި ގަވާއިދުގެ 15 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ)ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުން، ކުދިންގެ އާންމު މަޢުލޫމާތު އިތުރުކުރުމަށްޓަކައި، އިންޓަރނެޓް ބޭނުންކުރުމާއި، މަޖައްލާތަކާއި، ނޫސްތަކާއި، ޓެލެވިޝަން ފަދަ ފޮތް ހިއްސާކުރުން މަޙްބަސްތަކުން އެކަށައިދޭންވާނެއެވެ.

މަޙްބަސްން ފަރާތާ ހަރަކާތްތެރިވާ އުމުރުން ދުވަސްވީ މީހުންނާއި، ނަފްސާނީ ބަލިތަކާއި ފަރާތާ ހަރަކާތްތެރިވާ މީހުން ވަކިން ބެލެހެއްޓުމަށް މަޙްބަސްގެ ދަށު ލޮކަފް (ލޮކަފް ނަންބަރު 1 އަދި ލޮކަފް ނަންބަރު 2)ގެ ވަރަށްގިނަ ފާޚާނާ ހަމަޖެހި ހުރުމުގެ ސަބަބުން، ކުރިން ބަލިމީހުންނާއި މުވައްޒަފުން ކުރިން ބޭނުންކުރި ހުސް ބިން މިހާރު ބޭނުންކުރަނީ، ފުޓްބޯޅަފަދަ ކުޅިވަރާއި ކުޅެންވެސް ބޭނުންކުރަމުން ތަނެއް މަޙްބަސްގައި ނެތުމަކީ މުވައްޒަފުން ދިރިއުޅުމަށާއި ކުރިމަސައްކަތުން ބަލިބޮޑުވެފައިވާ ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

މަޙްބަސްގެ މުވައްޒަފުން މަދުވުމުގެ ސަބަބުން މަޙްބަސްން ފަރާތާ ހަރަކާތްތެރި ފަރާތްތަކަށް ހިންގާ ޕްރޮގްރާމްތައް ދެވޭއިރުން ނުހިންގޭތީ، ގެރައިޓު ކައުންސިލް ބަދަލު ފެންވަރުގައި ރޭވުމާއި ހިންގާ ހަރަކާތްތަކުގައި، މަޙްބަސްގައި ތިބި ފަރާތްތަކުގެ ސްޕޯޓްސް ފަރާތުން ބައިވެރި ކުރުމަށް ހަރަކާތްތެރިވި 2022 ވަނަ އަހަރުގެ މާރިޗް މަހުގެ 7 ވަނަ ދުވަހު މާލެ އަތޮޅު ގެރައިޓު ކައުންސިލްގެ އިދާރާ ބައްދަލުކޮށްފައިވެއެވެ. އަދި ކައުންސިލުން މަޙްބަސްގެ ކަންތައްތަކުގައި ފުރިހަމައަށް އެއްބާރުލުން ދޭނެކަމާއި، އުމުރުން ދުވަސްވީ މީހުން ބެލެހެއްޓުމަށް ހާއްސަ މަޙްބަސްއެއް ހާއްޞަކުރުމަށްފަސް ޖެންޑަރ މިނިސްޓްރީއަށް ބަލައި ދިނުމަށް ނަމަވެސް ޖެންޑަރ މިނިސްޓްރީ ބަލަހައްޓުމުން އެ މަޙްބަސް އަޅާފައިވާ އެޅުވުމަށް ނިންމުމާ ގުޅިގެން އަލުން ބިން ނަގާފައިވާކަމަށް ކައުންސިލުން މަޢުލޫމާތު ދީފައިވެއެވެ.

8. މަޙްބަސްން ފުރުޞަތު ސިވިލް ފަރާތް

މަޙްބަސްގައި ކުރިން ބޭނުންކުރަމުންދިޔަ ސިވިލް ފަރާތާ ބައި ޖަހާން އެމްބަސީގެ އެހީގެ ދަރުން މަޙްބަސްތަކުގެ ބޭނުންކުރަން ފަރާތައިވާކަން މި ޒިޔާރަތުގައި މުވައްޒަފުން ދިރިއުޅުމާ ކުރިމަޢުލޫމާތުން ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. އެގޮތުން ބަލިމީހުން ބެލުމަން 2 (ދެއް) ކޮޓަރި ވަކި ފަންގިފިލާގައި ހަމަޖައްސާފައިވާއިރު، އެގޮތުގައިން ސައިކައިޓްރިސްޓް ބޭނުންކުރުމަށް

ހުރި 1 (އެކެއް) ކޮޓަރި މިވަގުތު މަރުކަޒުގައި ސައިކައިޓްރިސްޓެއް ނެތުމުން ބޭނުންކުރަން ފަށާފައި ނުވާކަމާއި، އަނެއް ކޮޓަރި ބޭނުންކުރަން ފަށާފައިވީ ނަމަވެސް އެ ކޮޓަރިއަކީ އިންޓަރވިއު ނުލިބޭތީ، ބޭސް ސިޓީތަކާއި ޕްރިންޓްކުރުމަށް ޑެސްކް ކޮޓަރިއެއް ގޮތުގައި އިދާރީ ބައެއްކަން ފުރަތަމަ ބޭނުންކުރާކަން ފެނުނެވެ. މީގެއިތުރުން ބަލިމީހުން އެނދުމަތީގައި ދިރިއުޅުމަށް ބޭނުންވާ ކޮޓަރިތަކުން ބަޔަކަށް ދެ (ދޭއް) 2 ކޮޓަރި ހަމައެކަނި ބޭނުންކުރާކަން ކޮމިޝަނުން ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

މި މަރުކަޒަށް ލިބިފައިވާ ޖުމްލަ އެކްސްޕާޓް ދުވަސް ބިލްޑިން ފަރުވާދޭ ބައިގައި ހުރިކަމާއި، ނަމަވެސް މި ދުވަސް އިންސްޓޯލްކޮށް މި މަރުކަޒުގައި އަދި ކ. ގުރައިދޫ ބިލްޑިން މަރުކަޒުގައިވެސް ނުދުވުން އަދިވެސް ބޭނުންކުރަން ފެށިފައިނުވާކަމަށް މުވައްޒަފުން ދިރިއުޅާ މަޢުލޫމާތުދިނުމުން ކޮމިޝަނުން ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

މަރުކަޒުގައި ކުރިން ފިޒިއޯތެރަޕީއެއްގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރަމުންދިޔަ ބައި، ފިޒިއޯތެރަޕީގެ ހިދުމަތް ދިނުމަށް ހާއްސަކޮށްފައިވާކަމާއި، މި ބައިން މަރުކަޒުގެ ގެޓިވްތެރިންނާއި މަރުކަޒުގެ ސިއްހީ ފެސިލިޓީ ބައިގެ ޓެކްނިޝަނުން ފަރުވާދީފައިން ހުރިކަން މުވައްޒަފުން ދިޔައިމާ މަޢުލޫމާތުދިނުމުން ކޮމިޝަނުން ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

ތަސްވީރު 3: ފިޒިއޯތެރަޕީގެ ހިދުމަތް ދިނުމަށް ހާއްސަކޮށްފައިވާ ބައި

މަރުކަޒުގެ ސިއްހީ ފެސިލިޓީ ބައި ރެޖިސްޓްރީ ކުރުމަށް އެދި 2022 ވަނަ އަހަރުގެ ޖަނަވަރީ މަހުގައި މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތުގައި އެދިފައިވާކަމާ ނަމަވެސް މިހާތަނަށް އެކަމާގުޅޭގޮތުން މަރުކަޒަށް ހެލްތު މިނިސްޓްރީއިން ޖަވާބުނުދޭކަމަށް ބުނެފައިވާ ޓީމް އިންސްޕެކްޝަނުކުރުމަށް އައިސްފައިވާއިރުވެސް މަރުކަޒު ހިންގުމުގައި އިސްކަން ރަޖިސްޓްރީކުރުމަށް ފާހަގަކުރެވެނީ މަޢުލޫމާތު ދީފައިވެއެވެ.

މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތުގައި މި މަރުކަޒު ރެޖިސްޓްރީ ކުރުމަށް ފޯމު ހުށަހަޅައި، ހެލްތު މިނިސްޓްރީއިން 2022 ވަނަ އަހަރުގެ އޭޕްރީލް މަހުގެ 9 ވަނަ ދުވަހު މަރުކަޒަށް ޒިޔާރަތްކޮށް ހެލްތު ސެންޓަރ އިންސްޕެކްޝަންކޮށްފައިވާކަމާއި، 2022 ވަނަ އަހަރުގެ އޭޕްރީލް މަހުގެ 31 ވަނަ ދުވަހަށް މަރުކަޒު ރެޖިސްޓަރ ކުރެވޭނެކަމަށް ވަޢުދުވެވިފައިވާކަމަށް 2022 ވަނަ އަހަރުގެ އޭޕްރީލް މަހުގެ 10 ވަނަ ދުވަހު ޖެނެރަލް މިނިސްޓަރުން ކޮމިޝަނަށް ހިއްސާކޮށްފައިވާ މަޢުލޫމާތުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

މަރުކަޒުން ފަރުވާ ހޯދުމަށްޓަކަ މީހުންގެ ތެރެއިން ގިނަ އަދަދެއްގެ މީހުން ހާއްސަ ކޮޓަރިތަކުގައި ދެއްކުމަށް އެޑްމިޓްކޮށް ހުރުމަށް އައި.ޖީ.އެމް.އެޗަށް 2021 ވަނަ އަހަރުގެ ޖުލައި މަހުން ފެށިގެން 4 (ހަތަރެއް) ފަހަރު އެދޭގޮތުން ސިޓީ ފޮނުވާފައިވާކަމާ ނަމަވެސް އެޑްމިޓްކުރުމަށް ލިބިފައިވާކަން މަރުކަޒުގެ ހިންގުމުގައި އިސްކަން ހަވާލުވެހުރި ފަރާތުން ކޮމިޝަނަށް މަޢުލޫމާތުދިނުމުން ކޮމިޝަނުން ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

2021 ވަނަ އަހަރުގެ ޑިސެމްބަރު މަހުގައި ސެންޓަރ ކު ރަށުގެ ހޮވުން މަރުކަޒަށް ޒިޔާރަތްކޮށް ނަރުހުން ބައްލަން ފަރުވާ ހޯދުމަށް މީހުންގެ ތެރެއިން 20 (ވިހި) މީހުން ބަލާފައިވާކަމާއި، ނަމަވެސް ސައިކައިޓްރިސްޓުންނަށް ދެއްކުން އަދިވެސް އެބައި މީހުންނަށް ބޭސްކަން މަރުކަޒު ހިންގުމުގައި އިސްކަން ހަވާލުވެހުރި ފަރާތުން މަޢުލޫމާތުދީފައިވެއެވެ. އިންތިޒާރު

ޤާނޫނީ ލޯޔަރިއަލް ހޮސްޕިޓަލްގެ ސަރވިސަސް ޓީމު ދަސްކޮށް ކުރުވުން މަރުހަލާ އެއްވެސް މި މަސައްކަތް ޖިނާއީ މަސައްކަތްތަކުގައި

ވީމާ ސަރުކާރުގެ ބައްޔަށް ފަރުވާދޭކަމުގައި މީހުން ބަލައި ދިނުމަށް މަސައްކަތް އެދިފައިވާކަމަށް، ނަމަވެސް އަދި.ޑީ.އެމް.އެސްގެ

ސަލާމަތީ ބިނާކުރުމަށް މަރުކަޒު އެއްފަހަރު މަސައްކަތް ޖިނާއީ ކުރުމަށް ދަތިވާތީ، 2 (ދޭއް) މަހުން އެއް މަހުގައި މަސައްކަތް

ޖިނާއީ ކުރުމަށް އެ ފަރާތުން ބެލެހެއްޓުމަށް ނަމަވެސް އެންމެފަހުން އެ ފަރާތުން މަސައްކަތް ޖިނާއީ ތަޙުޤީޤުކުރެވިފައި 2021 ވަނަ

އަހަރުގެ ޑިސެންބަރު މަހުގައިވެސް މަސައްކަތް ހިންގުމުގައި އިސްކަން ހަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކުން މަޢުލޫމާތު ދިނުމައްވެ.

ސަލާމަތީ ބިނާކުރުމަށް މަސައްކަތް ޖިނާއީ ތަޙުޤީޤު ސަރުކާރު ބައްޔަށް ފަރާތް ހަރަކާތްތެރިވާ ބަލި މީހުން ދޭތެރޭގައި ބޭސްފަރުވާގެ

ޚިދުމަތް ބަލަހައްޓާ ހެދުމާއި ގެނެސް ބަލި މީހުން އެކިފަރާތް އަސާސީ ސަލާމަތް ބަލި މީހުން ގެނެގުން އެންމެބޮޑު

ސަލާމަތް ކުރިން އެ ބަލި މީހާ ބޭނުންކުރި ޚިދުމަތް ބޭސް ބަލަހައްޓަނީ ގެއްލުނާއި، އެފަދަ ހާލަތްތަކުގައި މަސައްކަތް ޖިނާއީ

ސަލާމަތީ ބިނާކުރުމުގެ ތަފާސް އިންޓާނެޓް ހަރަކާތްތެރިވާ މަސައްކަތް ހިންގުމުގައި އިސްކަން ހަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކުން

ސިއްރު ފަރުވާ ބައިގައި މަސައްކަތްތެރިން މުއައްސަސާ ދިނުމައްވެ.

މަސައްކަތުގައި ސަލާމަތީ ބިނާކުރުމުގެ ނުރައްކާ، މިފަދަ ބަލިމީހުން ކުރާ ބޭނުމަށް ޚިދުމަތް ބަލަހައްޓާނެ މަސައްކަތުގައި

މަސައްކަތްތެރިން ފުރިހަމަ އަދިވެސް މަސައްކަތްތަކަށް އެ ފަރާތްތަކުން މަޢުލޫމާތު ދިނުމައްވެ. މި މަސައްކަތުގައި ފަރާތް ހަރަކާތްތެރި

ބަލިމީހުންގެ ޙައްޤުތައް ސަރުކާރު ބަލަހައްޓާ ފަރާތް ދަރަމަސްދޭތެރޭ ބައެއް ފަރާތްތަކުން ދިރާސާ އެދިފައިވާ އިމާރާތްކުރުން

ޒާތީގޮތުގައި ބަލިހާލު ކުރިއެރުވުން ހަރަކާތްތަކުން އެޅުމަށް ފުރުޞަތުތަކެއް ބައެއް ބަޔަކު އިސްލާހުކުރުން، ޖިނާއީ ތަޙުޤީޤު،

މި މަސައްކަތުގައި ނުރައްކާތެރި އެފަދަ ބޭސްފަރުވާ ނުރައްކާ ދިނުމުގައިވާ ބޭނު ގޮތެއްގެ ސިއްރު މަސައްކަތުން

ފާހަގަކުރެވިފައިވެ.

ބަހަނެ ގެނުވަ ބައެއް ބަލަހާ ގޮތުގެ ފަރާތުން ބާރުގެ އުޅޭބޭ ބަދަލުކުރާ ދަރަސްބަލަހައްޓާ ބަލިމީހާއަށް ގިނަ ބަދަލުވެކަމާ

އަންނަނިވި، ވަރަށްބޮޑު ސަލާމަތީ ދިރާސާކުރަނީ އެކަށައެޅި ގޮތުގެ ބާރުލުމަށް މަސައްކަތް ސަލާމަތީ ބިނާ ފުރާނައިގެ

ފަރާތުގެ މިޔަރަށް ތަޢުލީމު ހުރި އެހެން ސިއްރު މަސައްކަތުން އިޖުތިމާޢީ ދިރާސާ ފަރާތުން ވަގުތު ޚިދުމަތްތަކުގެ ފަރާތުގެ

ޚިދުމަތްތަކުން އިންތިޒާމު ހަރަކާތްތަ ހުރިހާ މި މަސައްކަތް މުހިއްމުކަމެއް ސިއްރު ފަރާތުގެ ފަރުވާ ދިރާސާކުރާ

މަޢުލޫމާތުދިނުމާއި، ސިއްރު ދިރާސާއިން ތަޙުޤީޤުތައް ކުރިޔަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވެ.

ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަނުގެ މަސައްކަތް ފަރާތް ހުރި މީހުންގެ ތަޙުޤީޤު 81 (އައްޑޫ އެއްކޮ) އިން ސަލާމަތީ މީހުންނަށް

ސަރުކާރު އެހެނިހެން ބަލިތަކަށް، އެހެނިހެން ގިނަތަކަށް ފަރާތް ހުރިހާ ބައެއްކަން ފެނިފައި، މީގެ ބަލިމީހުން ބޭސް ދިނުމަށްފަހު

އެ މީހުން އަންނަމުންދާ ބަލަހައްޓާ ގާއިމު ތަނެއްގައި، އެ ފަރާތްތަކުން ދެމުންދާ ބޭސްފަރުވާގެ ޚިދުމަތްތަކުގެ ގިނަނިވާ

ބަލަހައްޓާ ގެނެސްދީ އެ ފަރާތްތަކުން ގާއިމު ސަރުކާރު ބަލިހާލަތާ ސިއްރު ޒިންމާދާރުވާ ކަމެއް ތަޢުލީމު ވަކި ގޮތުގެ

ކަމެއްކަމަށް ކުރިން ފާހަގަކުރެވުނު. ހަމައެހެން، އެފަދަ ފަރާތްތަކުގެ ގާއިމު ސަރުކާރު ބަލިހާލަތާ ސިއްރު

ޒިންމާދާރުވާ ނިޒާމަށް ހުރިހާ ކުރަންޖެހޭ ތަޢުލީމު ބަލި ބާރުލުން ގޮސްފަ، މިފަދަ މީހުންނާއި ބައެއްގައި މަސައްކަތްތަކާ

ގުޅޭގޮތުން އިތުރު ނިޒާމެއްގައި ހަރަކާތްތައް ފުރުޞަތު އެންމެފަހުން ފާހަގަކުރެވުނު.

ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަނުގެ މަސައްކަތް ކުރިން 2008 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން ތަޙުޤީޤުތަކާ ޖިނާއީ މައްސަލަތަކުގައި،

2009 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން 2011 ވަނަ އަހަރުގެ އޮކްޓޫބަރު މަހުގެ ނިޔަލަށް މަސައްކަތުގައި ސަލާމަތީ ބިނާކުރުމުގެ

މަސައްކަތްތައް ފެންނަކަމަށް، ނަމަވެސް 2012 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން 2016 ވަނަ އަހަރަށް މަސައްކަތުގައި ސަލާމަތީ ބިނާކުރުމުގެ

މަސައްކަތްތަކާ ކުރިން ކަންކުރިއަށް ޖިނާއީ މައްސަލަތަކުގައި ފާހަގަކުރެވިފައިވެ. އަދި މި އަހަރުތަކުގައި މަސައްކަތް ފަރާތް

ކޮރަޕްޝަނާއި ބެލިމަހުން ބެލުމަށް އިންޑިޔާ ގާނޫނީ ދޮރުއަރާ ޕްރޮގްރާމް (އައި.ޓީ.އީ.ސީ)ގެ ސަރޓިފިކޭޝަން މަސައްކަތް ޖާރިކަންތައްތަކުގެ މަސައްކަތް ޓްރޭނިންގ ތަމްރީނު ކޮމިޝަނުން ކުރިއަށްގެންދިޔައެވެ.

2017 ވަނަ އަހަރު ކޮމިޝަނުން މަސައްކަތް ކުރި ޖާގަތަކުގައި މަސައްކަތްގައި ސަރޓިފިކޭޝަން ހުށަހަޅާފައި ހުށަހަޅަފައިވެއެވެ. ހަމައެއާއެކު، މަސައްކަތް 2019 ވަނަ އަހަރުގެ އޮކްޓޯބަރު މަހުގެ 29 ން 30އަށް ކޮމިޝަނުން ކުރި މޮނިޓަރިންގ ޖާގަތަކުގައި މަސައްކަތްގައި ސަރޓިފިކޭޝަން މަސައްކަތްކުރުމުގެ ކުރިން 15 (ފަނަރަ) ދުވަސް ވޮޔެއްސާކަން ހުށަހަޅަފައިވެއެވެ. ނަމަވެސް، 2020 ވަނަ އަހަރުގެ ފެބްރުވަރީ މަހުން ފެށިގެން މަސައްކަތްގައި ސަރޓިފިކޭޝަން މަސައްކަތްކުރުން ނުދާކަން 2020 ވަނަ އަހަރުގެ ޖޫނު މަހުގައި ކޮމިޝަނުން ކުރި ވަރޗުއަލް ޖާގަތަކުގައި، 2021 ވަނަ އަހަރު ކޮމިޝަނުން ކޮންފަރެންސް ފޮނުވައިދީ ޖާގަތަކުގައި އަދި މި އަހަރުގެ މޮނިޓަރިންގ ޖާގަތަކުގައިވެސް ވާހަކަ ދައްކަފައެވެ.

މަސައްކަތް ސަރޓިފިކޭޝަން ނުވަތަ ސަރޓިފިކޭޝަން ނަރސްއެއް ކޮރަމަށް 2013 ވަނަ އަހަރު ކޮމިޝަނުން ކުރި ޖާގަތައް ގެދިގެން ތަޢާރަފުކުރި، ކަމާގުޅޭ އިދާރާތަކާ ހިއްސާކޮށްފައިވާ ރިޕޯޓުގައި ހުށަހަޅާފައިވާނެއެވެ. މިގޮތުން، ސަރޓިފިކޭޝަން އަދި ސަރޓިފިކޭޝަން ނަރުހުގެ މަސައްކަތްގައި މަސައްކަތްކުރުމަށް ހަމަޖެހުނުން މަސައްކަތް ފަދަ ކޮރަޕްޝަނާ މުނާސަބު ވަޒީފާތައް ޤާނޫނީ ފަދަ ދަރަޖަ އިންތިޒާމް މުޖުތަމަޢު ހަމަޖެއްސުމަށް 2013 ވަނަ އަހަރު ކޮމިޝަނުން ކުރި ޖާގަތައް ގެދިގެން ތަޢާރަފުކުރި، ކަމާގުޅޭ އިދާރާތަކާ ހިއްސާކޮށްފައިވާ ރިޕޯޓުގައި ހުށަހަޅާފައިވާނެއެވެ.

އަދި ހަމައެއާއެކު، މަސައްކަތުގެ ބޭނުން އާބާދީއަށް ނަރުސުން ބޭއްވުން ފަރުވާދިނުމަށް މުނާސަބު ވީހާވެސް މަސައްކަތް ސަރޓިފިކޭޝަން ލިބޭނެ އިންތިޒާމު ހަމަޖެއްސުން އަދި ސަރޓިފިކޭޝަން ނަރުހުން ގެންގުޅެނިވި މަސައްކަތްގައި ހަދާފައިވާ ހަރުފަތަކީ ސަރޓިފިކޭޝަން މަސައްކަތް ކުރާގޮތް ކުރާގޮތް ހަމަޖެއްސުމަށް 2014 ވަނަ އަހަރު ކޮމިޝަނުން ކުރި ޖާގަތައް ގެދިގެން ތަޢާރަފުކުރި، ކަމާގުޅޭ އިދާރާތަކާ ހިއްސާކޮށްފައިވާ ރިޕޯޓުގައި ހުށަހަޅާފައިވާނެއެވެ.

ޑޭޓާއެކުއެރުން ބޭނުންވާ މިންގެ މަސައްކަތް ސަރޓިފިކޭޝަނާއި ނަރުހުން ކޮރަމަށް އިޢުލާން ކޮށްފައިވާކަމުގައި 2022 ވަނަ އަހަރުގެ ޖޫން މަހުގެ 1 ވަނަ ދުވަހަށް މިކަން ހަމަޖެހުނުކަމަށް ވަޒީފާކުރެވޭގޮތަށް 2022 ވަނަ އަހަރުގެ އޮގަސްޓް މަހުގެ 10 ވަނަ ދުވަހު ޖެނެރަލް މިނިސްޓްރީން ކޮމިޝަނަށް ހިއްސާކޮށްފައިވާ މަޢުލޫމާތުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ. މިގޮތުން، މަސައްކަތް ސަރޓިފިކޭޝަން ކޮރަމަށް 2023 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ހިމަނާފައިވާކަމުގައި، ހެލްތް މިނިސްޓްރީއާ ގުޅިގެންވެސް ސަރޓިފިކޭޝަން ކޮރުމުގެ މަސައްކަތްކުރުމަށްތައްޔާރުކޮށް 2022 ވަނަ އަހަރުގެ މާރިޗު މަހުގެ 15 ވަނަ ދުވަހު ޖެނެރަލް މިނިސްޓްރީއާއެކު އޮންލައިންކޮށް ބޭއްވި ބައްދަލުވުމެއްގައި އެދާފައިވެއެވެ. މަޢުލޫމާތު ދީފައެވެ.

މި މަސައްކަތުން ފަދަ ކޮރަމަށް 81 (އެއްގަނޑު އެކެއް) އިންސާނިއްޔަ މުނާސަބު ނަރުހުން ބޭނުން ފަރުވާތައްކުރުމަށް މުޖުތަމަޢުގައި، މިފަދަ މަސައްކަތުގެ ސަރޓިފިކޭޝަން ދާއިމީ ޒިންމާތަކުގައި މަސައްކަތް ކުރާގޮތް ރޭވުމަށް ނަރުހުން އެހީތެރިކަން ބޭނުންވާ ފަދަ ޙާލަތްތަކަށް ދުވަހުން ދުވަހަށް، ވަޒީފާ ވަޒީފާ ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ފަދަ ނުކުތާ އިތުރު ހަރުފަތަކީ މިފަދަ މަސައްކަތެއް ހުރި މުޤާމުތަކުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހަމަޖައްސަވަނީ އަދި ޙާލަތު ސަރޓިފިކޭޝަން ކަމުގެ ހަރުފަތަކީ ބަދަލުތަކުގެ ފުރުސަތުތަކާ ކަމާގުޅޭ ކޮމިޝަނުން ހުށަހަޅާފައެވެ.

ކޮމިޝަނުން މަސައްކަތް މި އަހަރުގައި ޖާގަތަކުގައި މަސައްކަތްގައި 1 (އެކެއް) ވޯކިންގ ގްރޫޕެއްގައި، 1 (އެކެއް) ސެމިނާރު ނަރުހުންނަށް، 6 (ހައެއް) ރިޕޯޓެއް ނަރުހުންނަށް ދިރާސާކުރުމުގެ ސަރޓިފިކޭޝަން ކޮރަމަށް މަސައްކަތް ހިންގުމުގައި

އިސްޓޯރު ހަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކުން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުތަކާއި ލިޔެކިޔުންތައް ބެލިބެލުމުން ކޮމިޝަނުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މީގެއިތުރުން މި ފަރާތްތަކާ 1 (އެކެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ ކޮންޓްރެކްޓެއްގެ ދަށުން މަސައްކަތްކުރާ ބައެއްކަމާއި، މެޑިކަލް އޮފިސަރ މަސައްކަތްކޮށްދެމުންދާފައިވަނީ 2021 ވަނަ އަހަރުގެ ޖުލައި މަހުގެ 19 ވަނަ ދުވަހުން ފެށިގެންކަން ލިޔެކިޔުންތައް ބެލިބެލުމުން ކޮމިޝަނުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މަރުކަޒުގައި 7 (ހަތެއް) ނަރުހުން ދިވެހިން މަސައްކަތްކުރާކަމާ އަދި އިތުރު 1 (އެކެއް) ނަރުހެއް ވަރަށް އަވަހަށް މަރުކަޒާ ގުޅޭނެކަން 2022 ވަނަ އަހަރުގެ މާރިޗު މަހުގެ 15 ވަނަ ދުވަހު ޖެންޑަރ މިނިސްޓްރީއާއި ބޭއްވި ބައްދަލުވުމުގައި އެ ފަރާތުން މަޢުލޫމާތު ދީފައިވެއެވެ. ހަމައެހެންމެ މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތާއި ގުޅިގެން 2 (ދޭއް) ސައިކިއެޓްރިސްޓުން މަރުކަޒަށް ޒިޔާރަތްކޮށް ކުރަމުންދާކަން މި ބައްދަލުވުމުގައި ޖެންޑަރ މިނިސްޓްރީން މަޢުލޫމާތު ދީފައިވެއެވެ.

މަރުކަޒުން ފަރުވާ ހޯދާ ބަލިވެރިން ކޮންމެހެން ބޭނުންކުރަންޖެހޭ ބޭސްތައް ދެވޭއިރުން ހޯދުމުގައި ދަތިތަކާއި އުނދަގޫތަކާއި، އެގޮތުން ނަފްސާނީ ބައްޔަށް ބޭނުންކުރާ ބޭސްތައް ސްޓޮކް ޖެހިފައިނުވާ ސަބަބުން (އެސް.ޖީ.އާރ)އިން ލިބުމުގައި އަދިވެސް ލަސްތަކާއި އުނދަގޫތަކާއި މަރުކަޒަށް ހިންގުމުގައި އިސްކޯން ހަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކުންނާއި، ސިއްޙީ ފަރުވާ ބައިގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުން މަޢުލޫމާތު ދީފައިވެއެވެ. މީގެއިތުރުން، ސައިކިއެޓްރިކް ފަރުވާ ބޭނުންވާ ދަތިތަކާއި، މަރުކަޒުގައި ތިބި ގިނަ މީހުންނަށް ސައިކިއެޓްރިކް ބޭސްތަކުގެ ބޭނުންތެރިކަން ސައިކިއެޓްރިކް ނަރުހުންގެ ސަބަބުން ދަތިތަކާއި، އިމަރޖެންސީ ހާލަތްތަކުގައި ބޭނުންކުރާ ބޭސްތައް މަރުކަޒުން ހޯދޭގޮތް ނުވާކަމާއި، މިފަދަ ހާލަތްތަކުގައި ބޭސް ދެވެން ނެތި މީހުންގެ ހާލަތު ގޯސްވެގެންދާކަމަށް ސިއްޙީ ފަރުވާ ބައިގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުން މަޢުލޫމާތު ދީފައިވެއެވެ. މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތުން މަރުކަޒުގެ ޑިސްޕެންސަރީ ޗެކްކުރުމަށް ފޮނުވި ޓީމަކުން 2022 ވަނަ އަހަރުގެ އޭޕްރީލް މަހުގެ 10 ވަނަ ދުވަހު ޒިޔާރަތް ކުރުމަށްފަހު ކޮމިޝަނާ ހިއްސާކޮށްފައިވާ މަޢުލޫމާތުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ. މީގެއިތުރުން، މަރުކަޒުގައި އަބަދު ބޭނުންވާ ތަކެތި ނެތްކަމާއި، ޝުގަރު ބަލަން ބޭނުންކުރާ "ގްލޫކޯމީޓަރ"[4]ވެސް ނެތްކަމާ އަދި މަރުކަޒުގައި ހުރި "އޮޓޯކްލޭވް މެޝިން"[5]ވެސް މަސައްކަތްކުރަމުންނުދާކަން ސިއްޙީ ފަރުވާ ބައިގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

މަރުކަޒުން ފަރުވާހޯދާ ބަލި މީހުންނަށް ބޭސް ދީފައިވާ ގޮތުގެ ލިޔެކިޔުންތަކާއި، ނަރުހުންގެ ރިޕޯޓުތައް ގަވާއިދުން އަޕްޑޭޓްކޮށްފައިނުވާކަން ލިޔެކިޔުންތައް ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. އެގޮތުން ކޮމިޝަނުން ބެލި ފައިލްތަކުގެ ތެރެއިން ބައެއް ފައިލްތަކުގައި ބޭސް ދީފައިވާ ގޮތް އެންޓްރީކޮށް ރިޕޯޓްކޮށްފައިވަނީ 2021 ވަނަ އަހަރުގެ އޮގަސްޓް މަހުގެ 31 ވަނަ ދުވަހުގެ ނިޔަލަށްކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މީގެއިތުރުން، ވަކިވަކި ބަލި މީހުންގެ ޑޮކްޓަރުން ނަރުހުން ބަލަހައްޓާ ލިޔެކިޔުންތައް ބަލަހައްޓާފައިވަނީ 2022 ވަނަ އަހަރުގެ ޖަނަވަރީ މަހުގެ 15 ވަނަ ދުވަހުގެ ނިޔަލަށްކަމަށްވެސް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މީގެއިތުރުން ހިނގުމުން ހޯދާފައި "މެޑިކަލް ރިފަރަލް"އެއް ބަލައިލުމުގައި، 2021 ވަނަ އަހަރުގެ މެއި މަހުން ފެށިގެން ޑިސެމްބަރު މަހުގެ ނިޔަލަށް 9 (ނުވައެއް) ރިފަރަލް ބަލައިލުމުކޮށްފައިވާކަމާ އަދި 2022 ވަނަ އަހަރުގެ ފެބްރުއަރީ މަހުގެ 16 ވަނަ ދުވަހުގެ ނިޔަލަށް 5 (ފަހެއް) މެޑިކަލް ރިފަރަލް ބަލައިލުމުކޮށްފައިވާކަން ލިޔެކިޔުންތަކުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

[4] A glucometer, also known as a glucose meter or blood glucose monitoring device, is a home measurement system you can use to test the amount of glucose (sugar) in your blood

[5] An autoclave is a machine that uses steam under pressure to kill harmful bacteria, viruses, fungi, and spores on items that are placed inside a pressure vessel.

8.1 ހުށަހެޅުން

5. މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖެންޑަރ، ފެމިލީ އެންޑް ސޯޝަލް ސަރވިސަސްއާ ރިޕޯޓް ހިއްސާކުރާތާ 6 (ހައެއް) މަސް ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، މަރުކަޒުގެ ބިލްޑިން ފަރުމާކޮށް ބަދަލުގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންގެ މަޝްވަރާއާއެކު، ހުރިހާ ފާރުތައް ދިނުމަށް ބޭނުންވާ މުހިއްމު ބިލްޑިން އާލާތްތައް ބިލްޑިން ފަރުމާކޮށް ބަދަން ހުށަހެޅުން

6. މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖެންޑަރ، ފެމިލީ އެންޑް ސޯޝަލް ސަރވިސަސްއާ ރިޕޯޓް ހިއްސާކުރާތާ 6 (ހައެއް) މަސް ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، ސްޕެޝަލިސްޓް ކޮންސަލްޓޭޝަންގެ ހިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ޑޮކްޓަރުން މަޝްވަރާކޮށް ހާއްސަ ޒަރޫރަތްތަކާ ދެއްކުމަށް ޒަރޫރީ ކަމަށް ބަލިމީހުންނަށް ދެއްކުން އިންތިޒާމުކޮށް ހަމަޖެއްސުން

9. ހިފަހައްޓަން ބޭނުންކުރާ ވަސީލަތްތައް

މަރުކަޒުން ފެނުނު ގޮތުގައި ބަލިމީހުންނަށް ދިމާވާ އުނި ހާލަތްތަކާ ގުޅިގެން ބަލިމީހާ ހިފަހައްޓަނީ، އެހެން މީހުންނާ ވަކިން އެކަހެރިކޮށް ބައިތިއްބާ ތަނެއް މިހާރު މަރުކަޒުގައި ނުހުންނަކަމާއި، ބަލިމީހުން ހިފަހައްޓަން ކުރުމަށް މިހާރު މަރުކަޒުގައި ބޭނުންކުރަނީ ކުރިކަލު (ރިސްޓްރެއިންޓް/ބަންދު)ކަމަށާއި، އެއްފަހަރާ ބަލިމީހާ ހިފަހައްޓަން ކުރަންޖެހޭ ހާލަތްތަކުގައި ދުވާލުގެ އެ މީހާ ހިފަހައްޓަން ބޭނުންކުރާ ވަސީލަތް ބަލިމީހުންނާ ހަވާލުކުރާ މުވައްޒަފުން ދަނީ މަސައްކަތްކުރަމުން ކަމަށް ބަޔާންކޮށްދެއްވިއެވެ. މިގޮތުން، އެފަދަ ބަލިމީހުންނަށް އެންމެ ފުރަތަމަ އެ ބަލިމީހާ ވާހަކަ ދައްކައިގެން އެ މީހާ ހިފަހައްޓަން ކުރުމުގެ ބަދަލުގައި، ބަލިމީހާގެ އުޅުމަށް ފަރުވާ ބެލުމުގެ ހާލަތްތައް އިސްލާހުކުރަމުންދާ ހިފަހައްޓަން ކުރިކަލު އަދި އެ މީހާގެ ބަލިބަލި ދާއިރާއިން ކުރުމަށް ފުރުސަތު މަސައްކަތްކުރުމަށް ބަދަލުގައި މަރުކަޒުގެ ބަލަހައްޓަން ދަނީ ކުރަމުން ބަލަހައްޓަނީ. ބަލިމީހާ ހިފަހައްޓަން ކުރިން އެ ބަލިމީހާގެ ފަރާތުން އުނިކަމެއް މީހަކަށް އަނިޔާއެއް ދިނުމުގެ ނުވަތަ އަމިއްލަ ނަފްސަށް އަނިޔާއެއްވުމަށް އޮތްކަމަށްވާނަމަ ނުވަތަ ވަރުގަދަ ހާލަތެއް ހުރި އިރު ބޭނުންވާ ބަދަލުގައި ހިފަހައްޓަން ކުރާނެ ގޮތްތަކަށް ކަމަށް އެ ފަރާތުން މަސައްކަތްކުރަމުންދާ ކަމަށް ބަޔާންކޮށްދެއްވިއެވެ. ކުރިންސުރެ ޖިސްމާނީ ގޮތުން ބައެއް ވޯޑުތަކުގައި މީހުން ބަނދެ ބަލިމީހުން އަމިއްލަ ނަފްސަށް ނުވަތަ އެހެން މީހުންނަށް ގެއްލުމެއްވާފަދަ ހާލަތުގައި ބަލިމީހާ ބަހައްޓަން ރެސްޓްރެއިންޓްކޮށްފައި އޮންނަކަމަށް ބަޔާންކޮށްދެއްވިއެވެ. ބަލިމީހުން ކިޔަވަން މަރުކަޒުގައި ބަޔާނެއް ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ ކަމަށް ބަޔާންކޮށްދެއްވިއެވެ. ބަލިމީހުން ހިފަހައްޓާކަށް ބޭނުންކުރުމަށް މީގެ ބަދަލުގައި މިހާރު ތަމްރީނުދީފައިވާ ކަމަށް ބަޔާންކޮށްދެއްވިއެވެ.

ވޯޑު ނަންބަރު 2 (ދޭއް) ގައި މިހާ މީހުންގެ ތެރެއިން ވަނީ ރެސްޓްރެއިންޓްކޮށްފައިވާ ހާލަތުގައި ކަމަށާއި، މި ވޯޑުގައި ރަނގަޅު ކޮންމެ މީހެއް ކުރިން ވަކިން ބަލަހައްޓަން ފެނުނުކަމަށާއި، ނަމަވެސް މި ވޯޑުގައި ހުރި ބަލިމީހުންނަށް ފަރުވާ ދެވޭނެ ތަނެއް ނެތްކަމަށް ބަޔާންކޮށްދެއްވިއެވެ. މިގޮތުން، ވޯޑު ނަންބަރު 2 (ދޭއް) އަކީ ކުރިންސުރެ ޖިސްމާނީ ގޮތުން ހުރި މި ވޯޑުގައި ބަލިމީހުން އެކަހެރިކޮށް ބަހައްޓާ ތަނެއްކަމަށާއި، މި ބަލިމީހާ އަމިއްލަ ނަފްސަށް ނުވަތަ އެހެން ބަލިމީހުންނާ ގުޅިގެން މަސައްކަތްކުރުމަށް ފަރުވާ ދެވޭނެ ގޮތަށް ޖަހައިފައިވާ ކަމަށް ބަޔާންކޮށްދެއްވިއެވެ.

ތަސްވީރު 4: ބައެއް ވޯޑުތަކުގައި މީހުން ރެސްޓްރެއިންޓްކޮށްފައި

ކުރަމުންދާކަމަށްފަހު "ރެސްޓްރެއިންޓް ކުރެވޭ މީހުންގެ ރެކޯޑް ފޯމް" ފޯމު ފުރިހަމަކުރާއިރު، މި ފޯމުގައި ކަމާގުޅޭ ތަފްސީލީ މަޢުލޫމާތު ހިމަނަންޖެހޭކަން މުވައްޒަފުން ދަނެގެން ޑިއުޓީގައިވާ މުވައްޒަފުންނާއި ކޮމިޝަނުން ސުވާލުކުރުމުން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ. މީގެއިތުރުން، ސްޓެރައިލް ޖެލް ޓިއުބް އިކްސްޕަޔަރީ ޑޭޓް އެކަމާގުޅޭ ޑިއުޓީގައިވާ މުވައްޒަފުންނާއި ބަލަހައްޓަމުންދާކަން މި ފާމަސީތަކުން ޑިއުޓީގައިވާ މުވައްޒަފުންނާއި ކޮމިޝަނުން ސުވާލުކުރުމުން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ. ނަމަވެސް ބަލިމީހާ ބަލަހައްޓާ ހުންނަ ކޮޅުން ރެސްޓްރެއިންޓްކޮށްފައި ހުރި މީހުންގެ ކަމާގުޅޭ ޑިއުޓީގައިވާ ނަރުހުން ޑިއުޓީގައިވާ މުވައްޒަފުންނާއި ކޮމިޝަނުން ސުވާލުކުރުމުން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ. އެގޮތުން 2021 ވަނަ އަހަރު 3 (ތިނެއް) މީހުން ރެސްޓްރެއިންޓްކުރެވިފައިވާއިރު 2022 ވަނަ އަހަރުގެ ފެބްރުއަރީގެ ނިޔަލަށް 1 (އެކެއް) މީހަކު ރެސްޓްރެއިންޓްކުރެވިފައިވާކަން ޑިއުޓީއިންޗާޖުން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.

ރެސްޓްރެއިންޓް ކުރެވޭ މީހުންގެ ރެކޯޑް ފޯމުގައި ރެސްޓްރެއިން ކުރެވުނު ބަލިމީހާގެ ނަމާއި، އެޑްރެހާއި، ރެސްޓްރެއިން ކުރެވުނު ތާރީޚާއި، ރެސްޓްރެއިން ކުރެވުނު ސަބަބާއި، ރެސްޓްރެއިން ކުރުމަށް އެޑްވައިސްކުރި ޑޮކްޓަރުގެ ނަމާއި، ރެސްޓްރެއިން ކުރެވުނު ގަޑިއާއި، ރެސްޓްރެއިން ކުރި މުވައްޒަފުންނާއި، ރިލީސްކުރި ތާރީޚާއި، ރިލީސްކުރި ގަޑިއާއި، ރިލީސްކުރުމަށް އެޑްވައިސްކުރި ޑޮކްޓަރުގެ ނަމާއި، ރިލީސްކުރި މުވައްޒަފުން އަދި ބަލިމީހާގެ ހާލަތު ހިމެނޭގޮތަށް ބަލައިލުމުގެ ފޯމުތަކުގައި މި ހުރިހާ މަޢުލޫމާތު ފުރިހަމަކުރައްވާފައިވާކަން ކުރި އަހަރުތަކާއި އެއްގޮތަށް މި އަހަރުވެސް ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.

ބަލިމީހުންނާ ގުޅޭ މަޢުލޫމާތު ބަލަހައްޓާ ފޯމާއި، ފޮތްތަކުގައި ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ މަޢުލޫމާތު ފާހަގަކޮށް ފުރިހަމަކުރާ ގޮތުގެ ލިޔުމެއް ބަލަހައްޓާ ގޮތުގެ 2019 ވަނަ އަހަރު ކޮމިޝަނުން މަޝްވަރާކޮށް ކުރި ޖާގައިގެ ފުރުސަތުގައި ތައްޔާރުކުރުމަށް ހުށަހަޅައިފައިވާ ރަނގަޅަށް ފުރިހަމަކުރަމުން ގެންދެވޭކަން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.

ބަލިމީހުން ބަލަހައްޓާ ކުދިކުދި ޖަމާޢަތްތަކުގައި އެއްގޮތްވާ ބަލިމީހުންނާބެހޭ "ހޮސްޕިޓަލް ބާނުވާ މީހުންގެ މަޢުލޫމާތު ބެލުމުގެ ބަލިމީހުންނާބެހޭ އަމަލުކުރަން ޖެހޭ އުސޫލު" ތަމްރީނު ދިނުމުގެ ތަމްރީނުކޮށްދިނުމާ ބެހޭ ފޯމުތައް ފުރިހަމަކުރުމާ މުވައްޒަފުން ފުރިހަމަކުރަމުންދާކަން، ޑިއުޓީގައިވާ މުވައްޒަފުން ބަލިމީހުން ބަލަހައްޓާ ގޮތުގެ ގައިޑްލައިން ވަނީ ތައްޔާރުކޮށް އެޕްރޫވްކުރެވިފައިވާކަމަށް ނަމަވެސް ބަލިމީހާ ސްޓެރައިލް ޖެހޭގޮތުގެ ބަލަހައްޓާ ގޮތުގެ އެޕްރޫވް ކުރެވިފައިވާ ތަމްރީނު ހިމެނޭގޮތުގައި ތަމްރީނުދިނުމާ ޑިއުޓީގައިވާ މުވައްޒަފުން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.

ބަލިމީހުން ބަލަހައްޓާ ކުދިކުދި ގޮތްތަކުގެ ޑޮކިއުމެންޓްތައް ބަލަހައްޓާ ކުރިއަށް ގެންދާ ސިސްޓަމްތަކުގައި ކުރެވޭ މުރާޖަޢާތަކުން ގޮތް ނިމިފައިވާ ބަލަހައްޓާ ހިދުމަތްދެމުން ދާކަމަށް ވިސްނާފައެވެ. ނަމަވެސް ސްޓާފުންނަށް އެ ނިންމުން އެ.އެމް.އާރް ކޮމިޓީގެ ޝަރީޢަތް އަދި މި އެ.އެމް.އާރް ޓީމް ބަލިމީހުންނަށް ޚިދުމަތް ދިނުމަށް ހިންގާނަމަ ބެލުމަށް ބަލިމީހުންގެ އިސްކަން ހޯދުމުގައި ތަމްރީނު ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

10. ކޮށުން ބޭނުން ހުއްޓުވުމާއި ގުޅޭ މައުލޫމާތު

10.1 ކޮށުން ހުއްޓުވުމާ ގުޅޭ

ބަލިމީހުން ގެންދާ ފޯރުކޮށްދޭ މީހުންނަށް ކޮށުން ފޯރުކޮށް ދިނުމަށް ދުވަހު ތިކަނެއް ހިފައިވާކަމަށް، ނަމަވެސް ދުވަސްވީ ގޮތެއް މައިން ބަލި މީހުންނަށް ކޮށުން ފޯރުކޮށް ނުދެވޭކަން ޑިއުޓީ މުވައްޒަފުން ކެންސަރުގެ ދާއިރާގައި ފާހަގަކުރެވިފައެވެ. އެގޮތުން، ޑިއުޓީގައިވާ ނަރުހަކަށް ޖާގަ ހަދަން ކުރިއަށް ދާ ވަގުތު ބަލިމީހުން ކުރަން ފެށުމުން، ތިން ދުވަސް ތެރޭގައި ބައެއް ބަލިމީހުނަށް ކޮށްދޭ ފުރިހަމަކުރެވޭކަން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ. ބަލިމީހުން ގެންދާ ފޯރުކޮށްދޭ ބަލިމީހުންނަށް ބޭނުންވާ ބޭސްފަރުވާ ދެވޭ،

އެ މީހުންގެ ހަށިގަނޑަށް ބޭނުންވާ ފައިދާހުރި ކާނާ އެކަށީގެންވާ މިންވަރަކަށް ފޯރުކޮށްދިނުމަކީ ވަރަށް މުހިއްމު ކަމެއްކަމުގައި 2019 ވަނަ އަހަރު އެން.ޕީ.އެމްއިން މަޖުލިސަށް ކޮށްފައިވާ ޤައިދީންގެ ޙާލަތުގެ ރިޕޯޓުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވިނަމަވެސް، މަޖުލިސަށް ރިޕޯޓް ދެވުނުފަހުން ސަރަހައްދުން ހަށިގަނޑަށް ބޭނުންވާ ކާނާގެ ހިއްސާއާއި ކާބޯތަކެތީގެ މިންވަރު ހޯދުމަށް ގެންދަވާ އެކަށީގެންވާ މަސައްކަތެއް ޤައިދީންނަށް 2021 ވަނަ އަހަރުގެ ޒިޔާރަތްތަކުގައިވެސް ފެނިފައިނުވާތީ، ކާނާގެ ބޭނުމާއި ގުޅޭ މައްސަލަތައް ހައްލުކުރުމުގެ ނިޒާމެއް ޤާއިމުކުރުމަށް ލަފާދީފައިވާނެއެވެ.

ކާނާ ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ އުސޫލު ދެނެ އުޅުމަކީ މި މަޖުލީހުގެ އިރުޝާދު މަތީން ކުރިއަށްގެންދާ ދެނެ އުޅުމެއްކަމުގައި ކަމާ ގުޅުންހުރި ފަރާތްތައް ބުނެފައިވާ ނަމަވެސް، ވަނީ ރަނގަޅުކުރަން ޖެހޭ ކަންތައްތަކެއްކަމުގައި ދެނެ އުޅުމެއް ނެތްކަން، މަޖުލީހުގައި ބީލަން ހުށަހަޅާ ކޯޓުތަކުން ލިބެން ހުރި މުއްދަތު ކުރިއަށްދާ ޖަލުތައް ނުހޯދާކަން ދެނެގަނެވޭ މަސްއޫލިއްޔަތުގެ ތެރެއިން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.

ބަނދު ކުރެވިފައިވާ ކާނާގެ ތަފާސްހިސާބުތަކުގައި ޖަލުތަކުގެ ކާރު ހޯދާކަމަށް، ނަމަވެސް ބަދަލު ފެންވަރުގެ މީހުންގެ ހުރިހާ މީހުންނަށް ތަރަބޫޒު، މަސް އާއި ބަތް، މުށިފަށް އާއި ބަތް، ގިތެޔޮ ސައި، ފަތްގަނޑު، ބިސް އާއި ބަތް، ބުސްތިތަކުގެ ފިޔާޒު ބަނދުކަމަށް ފާހަގަކުރެވިފައެވެ. ބަދަލު ފެންވަރުގެ ދުވަހުގެ ދުވަހަކު 3 ފަހަރު ކާއެއްޗެހި ދޭން ޖެހޭ މިންވަރަށް ކާނާ ދޭކަން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ. ކާނާ ދިނުމުގައި ގުޅުންހުރި މަސްލަހަތުތައް މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންދިއުމުގެ ޤަވާއިދު ކަނޑައެޅިފައިވާ ދަތުރަކާ ގުޅުންހުރި ބަލަހައްޓާ ފަރާތްތަކުގެ ހަމައަށް ނޫނީ ކުރީގެ ކާނާގެ ތަފާސްހިސާބު ވަކިން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.

ހުރިހާ ޤައިދީންނަށް ދާއިމީ ކާނާގެ ވަގުތު އެ ދުވަހު ބަދަލުކުރެވިފައިވާ ޖަލުތަކުގެ ބަނދު ކާނާގެ ތަފާސްހިސާބު ބަލައިގަތުމަށް ފާހަގަކުރެވިފައެވެ. އެގޮތުން، ހުރިހާ ޤައިދީންނަށް ދާއިމީ ކާނާ ބަލަހައްޓާ ދުވަހުގެ ހެނދުނު 7:30ގައި ނާސްތާ، ހެނދުނު 10:3 ގައި ބަނދު ކާނާ، މެންދުރު 1:30ގައި ބަނދުކޮށް ހަވީރު 7:00ގައި ބަނދުކޮށް ދިނުމަށް 2022 ވަނަ އަހަރުގެ ދުވަހުގެ 18ވަނަ ދުވަހު ހިފެހެއްޓިފައިވާ ބަލަހައްޓާ ފަރާތްތަކުން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.

މި މަޖުލީހުން ފާހަގަކުރެއްވި ބަދަލުތަކުގެ ކާނާގެ ތަފާސްހިސާބު ގެނެސްދިނުމަށް ދުވަސްތަކުން ކާނާ ދިނުމުގެ ހިސާބުތަކުގައިވާ ކަންކަމަށް ދޭނެ ގޮތުގެ ލަފާދީފައިވާތީ 2020 ވަނަ އަހަރު އެޗް.ޕީ.އެމް ހުށަހެޅުނު ރިޕޯޓުގައިވާ ނަމަވެސް ކާނާގެ ބާވަތް ދޭނެ މި މަސައްކަތް ކުރިއަށްގެންދަވާތީ، ނަމަވެސް އަދި އެ މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންދެވުނު ކަމަށްވާތީ މި އަހަރުގެ ތެރޭގައި މިކަން ހިސާބުކޮށް ގެންދާނެ 2022 ވަނަ އަހަރުގެ މާރިޗު މަހުގެ 15 ވަނަ ދުވަހު ބޭންކެއް މިނިސްޓްރީއަށް އަންގައިދިނުމަށް ބާރުއަޅުއްވައިގެން އެ ފާހަގަކުރުމަށް ދިރާސާކުރެވިފައެވެ.

މި މަޖުލީހުގެ ކާނާ ބެލުން ފާހަގަކުރުމުގެ އިންތިޒާމް ކުރުމަށް ހަމައެކަނި މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމް އެފެއާޒްގެ (އެމް.ޕީ.އޭ)އިންނާއި، ބަދަލު ހަމައެކަނި ސަރުކާރުން ޚާއްސަ ކަންތައްތަކާއި ގުޅިގެން ބަލަހައްޓާ ފަރާތްތަކާއި ގުޅުންހުރި ގުޅުން މި މަސައްކަތުގައި ހަރުދަނާކުރުމާ ދުވަހަކު ކާނާ ބޭނުންކުރުމުގެ މަޢުލޫމާތު ބެލެހެއްޓުމުގެ ގޮތުން ހުށަހެޅުމުގެ ކުރިއަށްގެންދަވާ ނަމަވެސް ބޭންކު މިނިސްޓްރީއިން ނިޒާމުތައް ސަލާމަތް ކުރުމުގެ ހަމައެކަނި އެފެއާޒް (އެމް.ޕީ.ޑީ)އާއެކު މަޖުލީހުން ކާނާގެ ޚާއްސަ ރިޕޯޓު ކުރިއަށްގެންދާ ޚާއްސަ ކަމެއްކަމުގައި، މި ޢަމަލުތަކުގައި ބަލާ ގޮތުގެ ދުވަހުން ކުރިއަށްގެންދާ މަސްއޫލިއްޔަތު ކާނާ ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ލަފާދީ މަސްއޫލިއްޔަތު ދީފައިވެއެވެ.

10.2 ބޭނުންކުރާ ފެން

2022 ވަނަ އަހަރު ފެށުނުފަހުން 2 (ދޭއް) ފަހަރެއްގެ މަތިން މުޅި ރަށުން ފެން ކެނޑުމުގެ މައްސަލަ ދިމާވެފައި، މިގޮތުން ފެން ކެނޑުމުގެ މައްސަލަ ދިމާވެއިރު ޒަރޫރީ ބޭނުންތަކަށް މަރުކަޒުގެ ވަޅުފެން ބޭނުންކުރަންޖެހުނުކަމާއި ބޯފެން މިނަރަލް ވޯޓަރ ފުޅިތަކުން މަރުކަޒު ހިންގުމުގައި އިސްވެ ހަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކުން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މީގެއިތުރުން، މިފަދަ ހާލަތްތަކުގައި ސަޕްލައިފެން ރައްކާކުރުމަށް އިންތިޒާމްވެސް އަދި މަރުކަޒުގައި ހަމަޖެހިފައިނުވާކަން މި ފަރާތްތަކުން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. ކޮމިޝަނުން ޒިޔާރަތްކުރި 2 (ދޭއް) ވަނަ ދުވަހުގެ ހަވީރުން ފެނިގެން މުޅި ރަށުން ސަޕްލައިފެން ކެނޑިފައިވާކަން ކޮމިޝަނަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މިގޮތުން ފެން ކަނޑާ ވަގުތުތަކުގައި ފެން ބޭނުންކުރާ ވަރު ގަވާއިދުން ސާފުކޮށް ބަލަހައްޓަމުންދާކަމަށް މުވައްޒަފުން މަޢުލޫމާތު ދީފައިވެއެވެ.

11. ނިންމުން

2022 ވަނަ އަހަރުގެ މާރިޗު މަހުގެ 6 އިން 8 އަށް، އެން.ޕީ.އެމް އިން ކ. ގުރައިދޫގައި ހުންނަ ހާއްސަ އެހީއަށް ބޭނުންވާ މީހުންގެ މަރުކަޒަށް ކުރި ޒިޔާރަތުގައި އެ މަރުކަޒުގެ ގިނަ ކަންތައްތަކެއް ރަނގަޅުކުރަންޖެހިފައިވާކަން ކޮމިޝަނަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. ހާއްސަކޮށް އަމިއްލަ ނަފްސުގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަމާއި، މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަން [illegible] ބަލިމީހުންނަށް އަޅާލާ ފަރުވާދިނުމަށް ދައުލަތުން ޤާއިމުކޮށްފައިވާ މަރުކަޒެއްގައި ކޮންމެހެން ހުންނަންޖެހޭނެ ކަމަށް މި ކޮމިޝަނަށް ފެންނަ އަސާސީ ގިނަ ޚިދުމަތްތަކާއި މިހާތަނަށް ފުރިހަމަކުރެވިފައި ނުވާކަން ކޮމިޝަނުގެ ޒިޔާރަތުގައި ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. އެގޮތުން ސައިކިއެޓްރިސްޓުގެ ޚިދުމަތާއި، ތެރަޕީ އާއި ބަލިތަކުގެ ހާއްސަ ޑޮކްޓަރަށް ދެއްކުމުގެ ވަސީލަތާއި، ބަލިވެރިންނަށް އެކަށީގެންވާ ގޮތެއްގައި އަޅާލަން ވަރަށް މުވައްޒަފުން ނެތުމާއި، މިފަދަ ބަލިމީހުންނާއި ގާތުން އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ބޭނުންވާ ތަމްރީން ލިބިފައިވާ ފަރާތް މުވައްޒަފުން ނެތުމާއި، އަސާސީ ޚިދުމަތްތަކުގެ ގޮތުގައި ހިމެނޭ ނިދުމާއި ފާހާނާކުރުމާއި، އަންނައުނު [illegible] ބަދަލުކުރުމުގެ ނިޒާމު އެކަށީގެންވާ ވަރަކަށް [illegible] ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

މި ރިޕޯޓުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ ގިނަ ކަންކަމަކީ، މި ކޮމިޝަނުން މީގެ ކުރިން ކޮށްފައިވާ ޒިޔާރަތްތަކާއި ގުޅިގެން ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ ރިޕޯޓުތަކުގައި އިސްލާހުކުރުމަށް ކަމާބެހޭ އިދާރާއަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ރިކޮމެންޑޭޝަންތަކުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަންތައްތަކެއްކަންވެސް ފާހަގަކުރަމެވެ.

މަރުކަޒަށްކުރި މި ޒިޔާރަތުގައި ފާހަގަކުރެވުނު ކަންތައްތަކާ ގުޅިގެން އިސްލާހުކުރުމަށް 6 (ހައެއް) ހުށަހެޅުމެއް ކަމާބެހޭ އިދާރާތަކަށް މި ރިޕޯޓުގައި ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ.

މަރުކަޒަށް ކުރި ޒިޔާރަތުގައި، މަރުކަޒު ހިންގުމުގައި އިސްކަން ހަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކުންނާއި މަރުކަޒުގެ މުވައްޒަފުންގެ ފަރާތުން ކޮމިޝަނަށް ލިބުނު އެއްބާރުލުމާއި އެހީތެރިކަމަށް ކޮމިޝަނުގެ ފަރާތުން ޝުކުރު ދަންނަވަމެވެ.

....

24 ޖޫން 2022

12. ޖަދުވަލު

ޖަދުވަލު- 1

މި ޒިޔާރަތުގެ ހުށަހެޅުންތައް.

#	މި ރިޕޯޓުގެ ހުށަހެޅުންތައް
1	މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖެންޑަރ، ފެމިލީ އެންޑް ސޯޝަލް ސަރވިސަސްއާ ރިޕޯޓު ހިއްސާކުރާ ދުވަހުން ފެށިގެން، ކޭސްވޯކަރުންގެ މަސައްކަތްތަކާއި، ބަލިމީހުންގެ ކަންތައްތަކަށް ހިނގާގޮތް ބެލުމަށް ސުޕަރވައިޒަރުން ލާޒިމްކޮށް، މަރުކަޒުން ކަނޑައަޅާ އުސޫލުތަކުގެ މަތިން ފައިލުތަކުގައި ޑޮކިއުމަންޓްކޮށް، ލިޔެކިޔުމުން ބެލެހެއްޓުން
2	މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖެންޑަރ، ފެމިލީ އެންޑް ސޯޝަލް ސަރވިސަސްއާ ރިޕޯޓު ހިއްސާކުރާ ދުވަހުން ފެށިގެން، ހާއްސަ އެހީއަށް ބޭނުންވާ މީހުންގެ މަރުކަޒުގައި މަސައްކަތްކުރާ އެންމެހާ މުވައްޒަފުންނަށް ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)ގެ މައުލޫމާތު ހިމެނޭ ތަމްރީނުތައް ގެވައިދިނުން ޕްރޮގްރާމްތަކުގައި އެކަން ޔަޤީނުކޮށްދިނުން ބޭނުންވެއެވެ
3	މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖެންޑަރ، ފެމިލީ އެންޑް ސޯޝަލް ސަރވިސަސްއާ ރިޕޯޓު ހިއްސާކުރާ ދުވަހުން ފެށިގެން، ހާއްސަ އެހީއަށް ބޭނުންވާ މީހުންގެ މަސައްކަތުން ބަލަހައްޓާ މިސާލު، އެކަކު އަނެކަކަށް ކުރާ ފުރައްސާރަކުރުމާއި ޖިންސީ ގޯނާގެ އަމަލުތަކުން ހިމާޔަތްކުރަން ނިޒާމެއް ހަމަޖެއްސައި، މި އަމަލުތަކުގެ ހިމާޔަތުގައި އުސޫލު ފިޔަވަޅުތަކުގެ މައުލޫމާތު ބަޔާންކޮށްދޭން ގެނައުން
4	މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖެންޑަރ، ފެމިލީ އެންޑް ސޯޝަލް ސަރވިސަސްއާ ރިޕޯޓު ހިއްސާކުރާތާ 1 (އެކެއް) އަހަރުގެ ތެރޭގައި، ހާއްސަ އެހީއަށް ބޭނުންވާ މީހުންގެ މަރުކަޒުން ފަރުވާ ހޯދަމުންދާ މީހުން ދިރިއުޅޭ ވޯޑުތަކުގެ އެތެރެ ޑޯމިޓަރީތަކާއި ކޮރިޑޯ ސަރަހައްދު ބެލެވޭނެ (ސީ.ސީ.ޓީ.ވީ) ކެމެރާ ހަރުކޮށް، މަރުކަޒުން ކަނޑައަޅާ އުސޫލުތަކުގެ މަތިން ފޫޓޭޖު ރިކޯޑުކޮށް ބެލެހެއްޓުން
5	މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖެންޑަރ، ފެމިލީ އެންޑް ސޯޝަލް ސަރވިސަސްއާ ރިޕޯޓު ހިއްސާކުރާތާ 6 (ހައެއް) މަސް ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، މަރުކަޒުގެ ސިއްރު ފައިލުތައް ބެހެއްޓުމަށް މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންގެ މަސްއޫލިއްޔަތު، ހިދުމަތް ފޯރުކޮށް ދިނުމަކީ މުހިއްމު ސިއްރު އާންމުވެގެން ސިއްރު ފައިލުތައް ބަހައްޓާ ހުރުން
6	މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖެންޑަރ، ފެމިލީ އެންޑް ސޯޝަލް ސަރވިސަސްއާ ރިޕޯޓު ހިއްސާކުރާތާ 6 (ހައެއް) މަސް ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، ސްޕެޝަލިސްޓް ކޮންސަލްޓޭޝަންގެ ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ހޮސްޕިޓަލުތަކާ ހާއްސަ ޑޮކްޓަރުންނަށް ދެއްކުމަށް ޑޮކްޓަރު ތަފާތު ބަލިމީހުންނަށް އަވަހަށް ޑޮކްޓަރަށް ދެއްކޭނެ އިންތިޒާމް ހަމަޖެއްސުން

13. ހަވާލާ ލިސްޓު

1. ނުކުޅެދުންތެރިކަން ހުންނަ މީހުންގެ ހައްގުތައް ރައްކާތެރިކުރުމާއި މާލީ އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ޤާނޫނު (ނަންބަރު 8/2010). ނަގާފައިވަނީ
http://www.mvlaw.gov.mv/pdf/ganoon/chapterII/8-2010.pdf

2. ހާއްސަ އެހީއަށް ބޭނުންވާ މީހުންގެ މަރުކަޒު (2019) އަހަރީ ޑޭޓާ

3. ހާއްސަ އެހީއަށް ބޭނުންވާ މީހުންގެ މަރުކަޒުގެ ވެބްޕޭޖް

4. އ.ދ ގެ ޖެނެރަލް އެސެމްބްލީ (1991). ނަފްސާނީ ބަލިމީހުން ރައްކާތެރިކުރުމާ އަދި ނަފްސާނީ ފަރުވާ ފޯރުކޮށްދިނުމާބެހޭ އުސޫލު. ނަގާފައިވަނީ
https://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/PersonsWithMentalIllness.aspx

5. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނު އަސާސީ (2008). ނަގާފައިވަނީ
http://www.mvlaw.gov.mv/pdf/ganoon/QaanoonAsaasee/2008.pdf